

Reisverhaal Peru

**persoonlijke belevenissen van een rondreis door Peru in 2017,
een tweede poging om het land te gaan waarderen**

Piet Buitendijk

augustus 2017 – september 2017

Reisroute

Reisschema

29-08-2017	Amsterdam - Lima
30-08-2017	Lima
31-08-2017	Lima - Pisco
01-09-2017	Pisco - Huacachina
02-09-2017	Huacachina - Nasca
03-09-2017	Nasca, excursie Nascelijnen en Chauchilla
04-09-2017	Nasca - Arequipa
05-09-2017	Arequipa
06-09-2017	Arequipa - Colca Cañon
07-09-2017	Colca Cañon, bezoek Cruz del Condor
08-09-2017	Colca Cañon - Puno
09-09-2017	Puno - Uros eilanden - Amantaní (Titicacameer)
10-09-2017	Amantaní - Taquile - Puno
11-09-2017	Puno - Raqchi - Andahuaylillas - Cusco
12-09-2017	Cusco
13-09-2017	Cusco - bezoek aan de Heilige Vallei - Ollantaytambo
14-09-2017	Ollantaytambo - Machu Picchu (trein)
15-09-2017	Machu Picchu - Cusco (trein)
16-09-2017	Cusco
17-09-2017	Cusco - Lima - Amsterdam
18-09-2017	aankomst Amsterdam

Eerste dag, dinsdag 29 augustus 2017, Lima

Tot en met gisteren heb ik nog getwijfeld, zal ik wel of niet gaan? Zowat de hele voorafgaande week heb ik ziek in bed gelegen, door een zware verkoudheid. Het weekend kreeg ik last van mijn oren en hoorde zowat niets meer. Gisteren nog ben ik bij de huisarts geweest voor advies betreffende de vliegreis van veertien uur en mijn verstopte oren. Een verstopte buis van Eustachius kan lastig en pijnlijk zijn tijdens opstijgen en dalen, zo heb ik gelezen. De assistente schrijft mij een neusspray voor, waardoor die buizen van Eustachius open zouden moeten gaan. Enigszins gespannen stap ik het vliegtuig in, bang voor de luchtdrukverschillen. Tot mijn opluchting merk ik nauwelijks iets tijdens het opstijgen. Zijn mijn buizen geheel open, of wordt tegenwoordig in de vliegtuigen de luchtdruk beter constant gehouden? Tijdens de vliegreis van slechts dertien en een half uur, lijkt ik zelfs iets beter te gaan horen. De boordomroep hoor ik zowel links als rechts heel goed. Helaas is na de daling deze prettige sensatie verdwenen. Op de luchthaven van Lima hoor ik aan één kant bijna niets en aan de andere kant iets. Ook spreken gaat lastig omdat je jezelf nauwelijks hoort. De enige hoop die ik heb, is dat deze vervelende doofheid na een paar dagen overgaat.

Al meteen moet ik nu bekennen dat ik deze reis naar Peru voor de tweede keer maak. Vijf jaar geleden, in 2012, heb ik exact de zelfde reis gemaakt. Toen is die reis niet zo goed bevallen. Waarom weet ik eigenlijk niet. Misschien viel het landschap de eerste dagen tegen, misschien lag het aan mijn humeur, of lag ik het aan de rest van het reisgezelschap. Een fotocamera had ik niet meegenomen, daar had ik toen geen zin in. Wat de oorzaak was weet ik niet, maar iedereen in mijn omgeving vond het vreemd dat ik niet 100% positief uit Peru terug kwam. Dit jaar heb ik besloten het land Peru een herkansing te geven. De kans is dan groot dat je steeds gaat vergelijken met de vorige keer en dat een tweede keer tegenvalt. In dit geval niet, want ik weet dat het landschap en de uitzichten tijdens de lange reisdagen vanuit de bus saai zijn. Dus nu een herkansing en dit keer neem ik wel een fotocamera mee.

Zo'n eerste dag als vandaag, na een lange vliegreis verloopt altijd het zelfde. Moe aankomen in het hotel en dan op zoek naar de meest noodzakelijke voorzieningen. De bagage op de kamer zetten en op zoek naar een fles water en een pinautomaat. Het hotel is weer dezelfde als vijf jaar geleden, hotel Mami Panchita in de buitenwijk San Miguel, met een Nederlandse eigenaar. Alles lijkt het zelfde, alleen mis ik de grote bruine hond die altijd op de benedenetage rondliep. Die pinautomaat vinden we drie blokken verderop, bij een benzinestation. Maar liefst drie pinautomaten, van drie verschillende banken, staan er achter in het benzinestation. Er is helaas maar één automaat die ook echt de Peruaanse SOL uitgeeft. De andere twee accepteren onze passen niet, of krijgen geen verbinding met de bank. Wel hebben ze hier de dringend noodzakelijke flesjes water, want het wordt sterk afgeraden om het kraanwater te drinken.

Terug in het hotel, kruip ik snel mijn bed in. Ik voel me nog steeds niet volledig in orde en slaap schijnt de beste genezing te zijn.

Tweede dag, woensdag 30 augustus 2017, Lima

Na het eerste ontbijt, volgt het welkomstpraatje van reisleidster Yoha en een voorstelrondje van de twintig reizigers. Als het mijn beurt is, zeg ik direct dat ik ziek geweest ben, mij nog steeds niet helemaal lekker voel en dat ik voorlopig nog slecht hoor. Dus als ik iets niet hoor of niet reageer, komt dat niet doordat ik een asociaal type ben, maar door een tijdelijk doofheid. Als ik zeg dat ik in mijn dagelijkse leven helemaal niets doe, roept dat geen verbazing en ook geen vragen op. Dat ik al eerder in Peru geweest ben en dat ik deze hele reis al een keer gedaan heb, verzwijg ik.

Deze ochtend staat er een bezoek aan het oude stadscentrum van Lima gepland. Met een stuk of vijf taxi's gaan we vanuit de wijk San Miguel naar één van de grote pleinen, het Plaza San Martin. Onze gids is mevrouw Geraldina en ik weet bijna zeker dat ze er vijf jaar geleden ook was. Die taxirit van een klein half uur, kost maar 12 sol, en dus 3 sol per persoon. Dat is niet duur. Het is wel krap op de achterbank van de taxi, maar ik kijk ook met interesse naar de grootsheid van de stad Lima, met de brede boulevards en het drukke verkeer. Behendig manoeuvreert de chauffeur door de stad en zet ons af op het Plaza de San Martin.

Weer is er een protestdemonstratie gaande op het Plaza de San Martin, weer van leraren, net als vijf jaar geleden. Het grote plein staat vol met mensen en er is een korte optocht van protesterende leraren, die spandoeken dragen. Geraldina houdt haar eerste verhaal bij het ruiter standbeeld van José de San Martin op de Plaza. Ik hoor er weinig van, deels omdat ik het niet goed hoor vanwege de drukte en anderzijds omdat er zoveel te zien is op het plein, naast de gebouwen rondom en het standbeeld in het midden. Ik kijk naar de optocht die met spandoeken van start gaat, de verkopers van snacks met hun karretjes en de mensen die op bankjes en rondom het standbeeld een stil protest uitdragen.

Via de verkeersvrije winkelstraat Jiron de la Union gaan we richting het Plaza Major. Het is vandaag ook een feestdag, het is het feest van Santa Rosa de Lima. In de nu nog rustige winkelstraat bereiden 'living statue's' hun act voor. De straat is keurig geplaveid en we zien kledingzaken, warenhuizen, maar de straat wordt vooral gekenmerkt door de kippenrestaurants en de fastfoodketens. Halverwege de winkelstraat pauzeren we bij La Merced, een kerk met een barokke gevel. Even loop ik de kerk binnen, maar kerkinterieurs kunnen me nooit boeien. Leuker vind ik het fonteintje er tegenover, waar kinderen hun ijsje eten.

De feestdag van Santa Rosa de Lima is goed te merken op het Plaza Mayor. Aan de oostzijde van het plein, voor de kathedraal staat een groot koor buiten te zingen en er worden speeches gehouden. Aan

alle kanten van het plein staan politie en militairen in slagorde opgesteld. Ze zijn hier duidelijk niet om te handhaven, maar voor de show, in hun beste en kleurigste uniform. Op de asfaltwegen rondom het vierkante centrale deel van het plein zijn kleurige mozaïeken en voorstellingen gemaakt van gekleurde bloemblaadjes. Ondanks de drukte van een grote menigte loopt iedereen netjes om de bloemblaadjesschilderijen heen. Het is druk, maar toch hangt er een ontspannen sfeer. Blijkbaar worden er communes gedaan, ik zie in het paars gehulde geestelijken die een bordje dragen met een nummer, gevolgd door een kleine schare kinderen. De uitleg van Geraldine mis ik even, ze laat ons voor twintig minuten los om op eigen verkenning uit te gaan.

We verlaten de feestelijke sfeer op het plein en gaan verder naar de Iglesias de San Francisco, slechts enkele blokken verwijderd van het plein. Het is maar een kort bezoek aan deze kerk. Het mooiste vind ik de plafonds en de gewelfde gangen en galerijen. Het is het Moorse tegelwerk uit 1620. Een beetje jammer vind ik het dat we dit keer niet de catacomben in gaan die tot graven gediend hebben en waar je tussen de schedels en botten kunt lopen. Geraldina wijst ons alleen op een rooster in de vloer, waardoor we van bovenaf even in de catacomben kunnen kijken.

Via een omweg komen we uit bij het gereserveerde restaurant voor de lunch, met de naam Tanta. Het is de bedoeling dat we elkaar als reisgenoten beter leren kennen. Het eten is hier uitstekend, maar na afloop haast ik mij toch om alleen op verkenning de stad in te gaan. Vlakbij hoor ik aan de naderende muziek dat de processie in aantocht is. Door een zijstraat en door een mensenmassa zie ik de processie langzaam voortgaan, begeleid door slaperige fanfare muziek. Via een kleine omweg haast ik mij naar de kop van de processie. Zo kom ik op een kruispunt uit, waar de processie een bocht naar links maakt en ik sta in die bocht. Twee Maria beelden, rijkversierd met rode en witte rozen staan ieder op een draagbaar en worden door in het zwart geklede mannen langzaam voort gedragen. Aan

de vermoeide en getergde gezichten van de mannen te zien, is de last zwaar en is de tocht vermoeiend. De betekenis van het Santa Rosa feest en reden van het slepen met de Maria beelden ontgaat mij, maar het levert wel een mooi beeld van de stad op.

Gedeeltelijk loop ik de route van de rondleiding van vanmorgen nog een keer. Zo kom ik haast vanzelf nog een keer bij Bar Cordano, het oudste café in Lima dat sinds 1905 bestaat. Hier houd ik een koffiestop en bestel een Café Express Grande. In een klein kopje krijg ik iets wat nog het meest naar oploskoffie smaakt. Het bijzondere aan de richting van Cordano is de mooie houten toog en de spiegel die er boven hangt. Als ik terug wandel, weer richting Plaza Mayor lijkt de rust teruggekeerd en zie ik de grote kathedraal nu zonder een mensenmassa er voor. Ook bij het Presidentieel Paleis aan de Noordzijde van het plein is het nu rustig. Voor het statige paleis met de vlag in top staan drie soldaten op wacht, strak voor zich uitkijkend. Op gezette tijden wordt de wacht afgelost en dan zal het publiek weer toestromen om de wisseling van de wacht te bekijken.

Mijn voettocht gaat terug richting het eerste San Martin plein en daarvoor moet ik eerst door de winkelstraat. In tegenstelling tot vanochtend is het nu erg druk met publiek en de 'living statue's' trekken kijkers, maar veroorzaken ook opstoppen. In deze drukte doe ik mijn best om op mijn belangrijke spullen te letten. Op het Plaza San Martin probeer ik een taxi naar het hotel te krijgen. De eerste chauffeur die ik aanspreek vraagt 40 sol voor de rit naar de wijk San Miguel, dat vind ik veel te duur. Ik wandel verder en probeer andere taxi's. De tweede, de derde en de vierde chauffeur willen helemaal niet naar de wijk San Miguel. Als ik naar het toeristenoord Miraflores zou willen, dan zou iedere taxi er graag heen rijden. De vijfde chauffeur die ik vraag, wil mij voor 20 sol wel naar mijn hotel in San Miguel brengen. Dat lijkt mij het beste bod, een redelijke prijs en ik stap in. Zo ben ik om vijf uur 's middags weer comfortabel terug in mijn hotel. Na een hele dag Lima en een warme maaltijd 's middags, heb ik nergens meer behoefte aan, of zin ergens in. Ik verheug mij op een lange nacht om goed uit te zien.

Donderdag 31 augustus 2017, van Lima naar Pisco

Na een nacht van twaalf uur slaap, van zes tot zes, val ik 's morgens in de bus op weg van Lima naar Pisco opnieuw in slaap. Het is warm in de bus en het uitzicht naar buiten is niet boeiend, meer deprimerend. We rijden over de beroemde Pan-American highway langs de kust naar het zuiden. Buiten zie ik krottenwijken en industriegebieden, zeker iets ten zuiden van Lima. Daarna wordt de omgeving dor en droog met grijs-bruin woestijnzand. Het enige interessante zijn de kippenfarms die we passeren. Het enige groen zijn de landbouwweldjes met één van de tientallen soorten aardappelen. Op de kale woestijngrond zijn hier en daar half afgebouwde mini huisjes van steen neergezet en een stuk grond er om heen afgebakend met rijtjes stenen. Een poging van bewoners om zo een stukje grond te claimen dat mogelijk later hun eigendom wordt.

Bij een benzinestation is de kop Americano koffie heet en smakeloos. Nog twee uur verder rijden voor we in de haven van Pisco aankomen. Op de kleine boulevard is bij een restaurant gereserveerd voor 21 personen. Buiten op het terras staat een lange tafel met 12 stoelen krap tegen elkaar aan, wij zijn met 21 personen. In allerijl wordt de tafel verlengd en er stoelen bij gezocht. Ondanks de grote groep worden de bestellingen snel verwerkt in de keuken. Het smaakt goed en is relatief niet duur.

Het is al twee uur als we verder rijden kunnen rijden naar het Nationaal Park Paracas, gelegen op een schiereiland. De weg door de woestijn er heen doet desolaat aan. Door het kleine museum in het bezoekerscentrum ben ik snel heen. Ik heb geen geduld om alle informatiepanelen en foto's te bekijken. We wandelen over het met keitjes afgezette pad naar de baai. In de verte zien we tientallen of honderdtallen flamingo's en witte vogels. Een bord gebiedt niet verder te gaan om de vogels niet te storen bij het broeden. De telelensen op de camera's moeten het werk verder doen. Het is nog zo ver weg dat je wel een super telelens moet hebben voor een geslaagde foto van een roze flamingo.

Op tien kilometer afstand ligt 'El Catedral', het uitkijkpunt dat ik nog herinner van vijf jaar geleden. Toen vond ik het heel mooi. Ja, in 2007 is de rotsformatie in de branding van de kust beschadigd door een aardbeving. Maar het lijkt er op dat er in 2017 nog minder van over is dan in 2012. Er zijn wel schitterend aangelegde uitkijkpunten, wegen er naar toe en zelfs een toiletgebouw. De volgende stop in het park is voor een korte afdaling naar het strand. Ik heb er geen zin in en blijf boven. Ondanks de tropische zon is het fris in de straffe wind.

Net voor donker zijn we in Pisco en nog steeds is veel schade aan huizen en gebouwen niet hersteld sinds de aardbeving in 2007. Na de check-in bij het zelfde hotel als toen, maak ik een rondje over het centrale plein in het stadje, voor een kleine maaltijd, voor een kop koffie, of voor wat inkopen. Er zijn genoeg knusse restaurants te vinden, maar ik heb er geen zin meer in. Na een rondje rondom het plein, ik zocht een supermarkt, maar ik zie alleen restaurants, speelhallen en banken, ga ik terug naar het hotel. Vroeg naar bed, want morgenochtend weer vroeg op, om half zeven ontbijt, voor de boottocht naar Las Isla Ballestas.

Vrijdag 1 september 2017, Las Islas Ballestas

Vroeg op, al om half zeven ontbijt en de bagage bij de bus, zo luiden de instructies. Aan het ontbijt is in dit hotel gedurende vijf jaar niets veranderd. Alleen het ondefinieerbare koffie-extract is nu vervangen door poeder oploskoffie en ook de scrambled eggs zijn nog steeds hetzelfde. Het is doorwerken met het ontbijt, want al om zeven uur moeten we vertrekken. De bus brengt ons terug naar de haven van Pisco. Een verrassing is een kijkje in een visverkoopshal. Via een opening in een stalen deur, stappen we een binnenplaats aan de haven op. Blijkbaar niet openbaar toegankelijk, want tussen de bewaker bij de poort en de reisbegeleidster schuiven enkele muntjes. We zien het schoonmaken en de verhandeling van zeer verse vis, pas gevangen in de zee. Aalscholvers, pelikanen en andere vogels scharrelen rond op de natte betonplaten voor de stalen hal. Mannen en vrouwen zitten binnen in de hal op krukjes de vis te ontleden en schoon te maken. De kleine visjes herkennen we als sardientjes. Daartussen zie ik grotere platvissen en een aangesneden bloederige rog. Foto's maken lijkt hier geen probleem en de visvrouwen lachen naar de camera. Voor het vervoer van de verhandelde vis gebruikt men oude vervallen voertuigen. Een aftandse Amerikaanse slee vervoert in de open kofferbak kratten met vis. Een pronkstuk vind ik een roestige motorfiets met versieringen en een overkapping. Op het afdakje loert een witte reiger naar een afgevalen vis.

De opstapplaats voor de toeristische rondvaartboot naar de Isla Ballestas is zeer modern met een cafetaria en schone toiletten. Buiten moeten we ons opstellen in rijen van twee en zo worden we door de organisatie naar de bootsteiger afgemarcheerd. Het instappen in de speedboot gaat haast met militaire discipline. In volle vaart gaat het eerst op koers naar de Candelabra, een enorm figuur in het zand getekend. Het lijkt of deze geheimzinnige geogrief van een drie-armige kandelaar nog meer vervaagd is dan vijf jaar geleden. Met maximum snelheid verder naar de rotseilandjes die het domein zijn van vogels, pinguïns en zeehonden. Hier aangekomen vaart de boot rustig langs de geërodeerde rotsformaties. De vogels en zeehonden lijken zich niets aan te trekken van het bezoek. De gids gaat als een schoolmeesteres rond met een kaart met afbeeldingen van de vogelsoorten. Ik kan haar nauwelijks verstaan boven het bulderen van de wind en door de problemen met mijn oren. We ruiken

de doordringende geur van de guano, de vogelpoep die de rotsen wit doet kleuren. Foto's maken van al die pelikanen en andere vogels, dat is wat iedereen doet. De kraanachtige menselijke bouwsels schijnen iets met een film te maken te hebben, volgens de gids. Als de rondjes rond de bekaakte rotsen afgerond zijn, geeft de kapitein gas en gaat de boot in volle vaart terug naar de haven van Pisco. Na anderhalf uur zijn we terug in het cafetaria en het havengebouw. Ik verbaas me over de inefficiëntie in het cafetaria als ik een kop koffie en een stuk cake wil kopen. Daar zijn twee rijen, twee balies en een kwartier wachten voor nodig.

De rit van Pisco naar Ica duurt niet veel langer dan een uur. Tijdens de rit verandert het weer. De grijze wolken maken plaats voor een bijna geheel blauwe lucht. De temperatuur stijgt en in het landschap verschijnen steeds meer zandduinen. Bij Ica maken we een kleine omweg naar een wijnlodge, El Gatador. In een zeer korte rondleiding over het terrein wordt de productie van de Pisco wijn uitgelegd. We zien een zeer antieke druivenpers van vermolmd hout en fermentatiekruiken met barsten. Het lijkt wel show, waarschijnlijk vindt de echte productie ergens anders plaats. Gids Sofie doet het verhaal in een half uur, zoals afgesproken, ik luister maar half. Het hoogtepunt van de rondleiding is de proeverij. In korte tijd krijgen we zes borrelglasjes met verschillende wijnen te proeven. Men begint met Pisco en eindigt met een drankje met een alcohol percentage van 42%.

Vlak voor Huacachina stoppen we bij een zeer uitgebreide supermarkt om eigen inkopen te doen. Bij aankomst in het hotel in Huacachina moeten we eerst aan tafel voor de lunch. Met 21 personen kost dat gewoon twee uur. Eén van de reizigers is jarig en het samenzijn wordt gebruikt om te trakteren op taart.

Het is een schitterend hotel en ik krijg een kamer pal aan het zwembad. Jammer dat het maar voor één nacht is. Direct

nadat ik mijn spullen op de kamer heb gezet, ga ik op verkenning in de oase van Huacachina. Ik herken het direct weer. Het meertje met de trapbootjes, de palmbomen en de restaurantjes er omheen maken het tot een idyllische plaatje. Ik loop het rondje rondom het meer en niets lijkt hier veranderd. Ook het kolossale hotel van de vorige keer staat er nog net zo bij, rustig en uitgestorven.

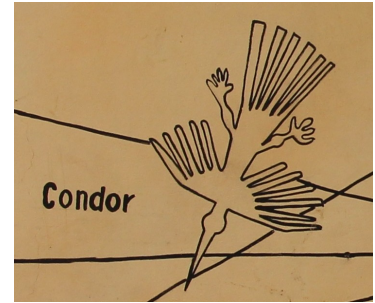

Om vijf uur 's middags is er afgesproken voor een wandeling in de zandduinen. Bij de reeds ondergaande zon gaan we met met z'n tien op pad. Het is een stevige klim in het mulle zand omhoog, tegen de zandduinen op die de oase omringen. De top van de tweede heuvel lijkt een mooie plek om naar de zonsondergang te kijken. Een goede foto maken is lastig, het is of te donker of overbelicht. Ik heb moeite om de

camera te beschermen tegen het gemene stuifzand. De duinen afdalen gaat gemakkelijker dan klimmen, gewoon jezelf omlaag laten glijden. In het hotel ontdoe ik mezelf en de camera zoveel van het fijne stuifzand. Op een overdekt terrasje aan het oase meer bestel ik een cappuccino en schrijf deze memoires. Hier en daar kom ik leden van de groep tegen, allemaal alleen op pad. Er is nog weinig groepsgevoel. Door het probleem met mijn oren heb ik ook moeite om sociale contacten te leggen, ik versta de helft niet en zelfs spreken is vermoeiend.

Zaterdag 2 september 2017, naar Nasca

Waar is iedereen om deze ochtend om half acht? Het ontbijt blijkt vandaag op het dakterras van het hotel te zijn. Ik kom er pas na een kwartier achter dat het op de derde etage van het hotel is. Word hier wat boos van dat ik dat niet eerder heb gehoord. Haast bij het ontbijt, daar houd ik niet van.

Op weg naar Nasca maken we een stop voor een pinautomaat op de Plaza in Ica. Bij een Belgisch stel wordt de bankpas ingeslikt. De bank is nu nog gesloten, maar gaat over ruim een kwartier open. De reisleidster heeft de oplossing. Zij blijft achter met het gedupeerde stel om te regelen dat de pas teruggehaald wordt als de bank open gaat. De resterende achttien gasten gaan alleen met de chauffeur naar het Ica museum, wat een kwartier rijden is.

In het museum krijgen we precies veertig minuten de tijd. Ik vind het jammer dat er nu geen uitleg van een gids bij is. Gelukkig heb ik de opnames van de gids van vijf jaar geleden nog. In het museum is niet veel veranderd en ik ben snel weer buiten. Het interessantste vind ik nog de deformatie van schedels van de Inca's om esthetische redenen. De vervormde schedels met de hoge voorhoofden staan nog steeds in de vitrines. Als ik weer buiten ben, wijst de chauffeur naar een plaatsje achter het museum waar een verkleinde maquette is gemaakt van de Nasca lijnen. Even een betonnen trapje op en je ziet de lijnen van boven. Een taxi arriveert met een gelukkig Belgische stel en de reisbegeleidster. De bankpas is terug en we kunnen verder.

Ook in het Maria Reiche museum, bij Nasca, moeten we het doen zonder verdere uitleg en gids. Die Maria Reiche heeft zowat haar hele leven gewijd aan onderzoek naar de functie en oorsprong van de merkwaardige figuren, zomaar in de vlakte van de woestijn. Het is en blijft een raadsel dat tot op heden niet opgelost is. In het beschikbare half uurtje werp ik een korte blik in het binnenmuseum. Ik vind het interessant, maar heb er al veel over gelezen. Leuker vind ik de reconstructie van de werk- en slaapkamer van Maria Reiche en haar aftandse bruine VW-busje dat buiten staat. Het verhaal over de merkwaardige Nasca lijnen blijft interessant.

In de voormiddag al kunnen we inchecken in hotel Alagria, het oogt luxe met een lift en een zwembad. Liefhebbers kunnen vanmiddag over de Nasca lijnen vliegen met een klein toestelletje dat vanaf de nabij gelegen luchthaven vertrekt tegen betaling van de nodige dollars. Ik wandel de stad Nasca in, maar ik herken niets van vijf jaar geleden. Toen had ik een andere hotel, iets verder uit het centrum gelegen. Misschien ben ik toen nauwelijks in het centrum geweest? Nu wandel ik direct naar de Plaza

Mayor. In de hoofdstraat zie ik een bijna leeg restaurant: 'Los Angeles', dat ook in de reisboeken staat. Hier bestel ik een eenvoudige pastamaaltijd. In de wachttijd van de bestelling legt de ober een fotoboek over de omgeving van Nasca op tafel, zeer attent.

Bij de excursie van deze dag stoppen we ook nog bij de twaalf meter hoge uitkijktoren die op initiatief van Maria Reiche gebouwd is. Nu is het een toeristische hoogtepunt geworden op de weg naar Nasca. Vanaf het platform boven in de toren zijn er minstens twee van de Nasca figuren duidelijk te zien. Pas als je boven staat en over de verder kale vlakte uitkijkt, dan valt het ook op hoe kort de afstand tussen de Pan-American Highway en de figuren is. Deze snelweg is aangelegd voordat de lijnen officieel ontdekt zijn. Op andere plaatsen doorsnijdt de snelweg meedogenloos de figuren.

's Avonds gaan we naar de Engelstalige 'lezing' in het nabij gelegen planetarium over de Nasca lijnen. Het klinkt interessant. In een grote groep gaan we naar het meest luxe hotel van Nasca, waar om half acht de 'lezing' begint. Het is ook het hotel waar Maria Reiche in de laatste jaren van haar leven gewoond heeft. Op een zijterrein van het hotel staat een rond betonnen gebouwtje. Buiten staat er een telescoop opgesteld met een stoel er voor. Het kleine mannetje, dat de gastheer en spreker is, verontschuldigt zich dat er geen sterren zichtbaar zijn door de bewolking. We gaan het duistere, ronde gebouw binnen. Om een zitplaats te vinden, struikelen we haast over de stoelen. Het blijkt geen lezing te zijn, maar een geautomatiseerde vertoning, met ingesproken tekst, wazige ronddraaiende sterrenbeelden, onscherpe rondcirkelende afbeeldingen van de Nasca lijnen, onderbroken door scherpe diabeelden uit het onderzoek van Maria Reiche. De monotone opgenomen spreker is moeilijk verstaanbaar. Ik moet moeite doen om niet in slaap te vallen en daarin ben ik niet de enige. Als we na een uur op straat staan, zijn we het er over eens dat die 20 sol voor toegang wel een hoge prijs was.

Zondag 3 september 2017, zondag in Nasca

Op zondagmorgen om negen uur is het onverwacht druk in het centrum. Vele winkels, restaurants en bar's zijn tot mijn verbazing al open. Op het Plaza Mayor zitten de bankjes al vol. Vandaag spuiten de fontein en uit de kerk aan de Noordkant van het plein klinkt gezang. Het middelste deel van het plein is afgezet met linten. Politieagenten in een geel-zwart uniform staan met de handen op de rug de wacht te houden. Ik maak een rondje in de straten rondom en als ik weer op het plein terug kom, hoor en zie ik dat er festiviteiten zijn. In het bijzijn van enkele hoogwaardigheidsbekleders worden er drie vlaggen op het plein gehesen. Het volkslied wordt gespeeld en van de omroeper begrijp ik dat er een hoge gast is uit de regio Ica en Nasca. Inwoners zingen staande het volkslied mee als de drie vlaggen tot aan de top gehesen zijn. Na de vertoning marcheren de hoge gasten in een brede rij af naar het gemeentehuis. De middelste man is de grootste en heeft een medaille om de nek, zou dat de VIP zijn? Ik slenter nog wat rond en vind het om half elf tijd voor weer een cappuccino bij Café-bar La Kasa Rustika in de Jiron Bolognesi.

's Middag om twee uur is er een excursie naar de Inca begraafplaats Chauchilla gepland en vandaar gaan we naar de aquaducten van Cantalloc. Voor we instappen volgen nog de instructies voor morgen van Yoha. Om vijf uur morgenochtend zullen we vertrekken en we moeten nu alvast kiezen wat voor lunchpakket we willen, kip, ei of ham-kaas. De rit naar Chauchilla gaat door een desolate grauwe omgeving. De laatste kilometers gaan over een onverharde weg. Eigenlijk dwars over een kale vlakte, waarbij de 'weg' gemarkeerd is met witte stenen op een rij.

De ingehuurd gids begint zijn verhaal op de Chauchilla begraafplaats bij de eerste tombe. In de gereconstrueerde grafkelder zien we twee mummies in doeken gewikkeld en de schedels kijken grijnzend de bezoekers aan. Het verhaal van de

gids is lang en ik volg het nauwelijks door het bulderen van de wind. Weer wordt verteld dat de mummies hier eeuwen lang in goede conditie blijven door het droge klimaat. Het regent hier bijna nooit. Dan volgt nog de uitleg bij de tombes, twee, drie en vier. Gelukkig houdt het de gids het hierbij en kunnen we de resterende zeven andere tombes op eigen gelegenheid versneld bekijken. Sinds 2012 is hier niets veranderd. Het pronkstuk van de collectie vind ik wel de 'aap', de mummie met het rastakapsel in het enige gebouwtje dat op het complex staat, afgezien dan van het toiletgebouw. Om alles voor zonsondergang afgewerkt te hebben, worden we de bus weer ingejaagd. Het is een kwartiertje rijden naar Cantalloc, zegt de gids.

Na ruim een half uur komen we aan bij de aquaducten van Cantalloc in een landelijke en groene omgeving. Ook nu herken ik het weer als ik de toegangsweg zie. Weer staande bij het rechte kanaal met stromend water en gemaakt van afgeronde keitjes, legt de gids de slimme constructie van de aquaducten uit, gemaakt door de Inca's. Het zijn eigenlijk geen aquaducten, omdat ze niet alleen water transporteren, maar ook verzamelen. Met de arm gestrekt, als om een hoogteprofiel aan te geven, probeert hij de werking door de hoogteverschillen uit te leggen. Toch snap ik niet waarom er dan zoveel van de spiraalvormige waterputten zijn en waarom ze zo dicht op elkaar gelegen zijn. Soms op 50 meter afstand en soms al op 10 meter afstand kun je de volgende spiraalvormige put vinden. De merkwaardige ronde putten, waarin je tot aan het water kunt afdalen, zijn wel heel fotogeniek. Op de achtergrond zien we een bergmassief en veel dichterbij de begroeiingen met de cactus met de ronde 'bladeren'. Een zonsondergang duurt niet lang meer en na

de derde put stopt ook de uitleg van de gids. Alle andere ronde waterputten, die ook dienen voor toegang en inspectie van de waterkanalen, mogen we op eigen gelegenheid bekijken. Als de zon achter de bomen is gezakt, worden we met zachte hand naar de wachtende bus gedirigeerd. Nasca stad is niet ver weg meer en snel ben ik terug in het hotel.

Even mezelf en de camera-accu opladen en dan snel het centrum van Nasca in voor avondeten. Weer kies ik voor het restaurantje 'Los Angeles' in Jiron Bolognesi, het is nu vertrouwd en niet duur. Als ik er heen loop, vallen er regendruppels. Het regent hier toch haast nooit? Bij Los Angeles ben ik de enige klant. Later volgt nog een toeristisch stel. Het bord Lomo Saltado is goed gevuld en een volledige maaltijd. Zo meteen terug naar het hotel en dan klaar maken voor de nacht, want morgenochtend om vier uur zal de wekker gaan.

Maandag 4 september 2017, van Nasca naar Arequipa

Een lange slopende reisdag zal het vandaag worden. In verband met verwachte verkeersomstandigheden moeten we om vijf uur 's morgens vertrekken. En de koffers al om kwart voor vijf bij de bus zetten. Gediensig zitten we allemaal dan ook stipt op tijd in de bus. Tijd voor een normaal ontbijt is er niet. Daarom heeft het hotel voor ontbijt- en lunchpakketten gezorgd. Om precies vijf uur kunnen we nog niet vertrekken want Yoha, de reisleidster, is er nog niet. Even later komt ze paniekerig de bus in met een doos ontbijtpakketten. Het hotel had het verkeerd begrepen en was om kwart voor vijf bezig de tafels te dekken en het normale ontbijt klaar te zetten. Dan worden ze op het misverstand gewezen en in allerijl wordt loslopend personeel ingezet om ontbijtpakketjes te maken.

De route gaat de eerste uren langs de kust. Rechts zien we de oceaan en een woeste kust en links een wild berglandschap in grijs-bruine kleuren. Soms ook is er links én rechts een volstrekt kale vlakte. Het oogt grimmig en desolaat, je moet er van houden. Na enkele uren rijden komen we bij het punt waar tijdelijk de weg afgesloten is. We sluiten aan in de rij met voornamelijk vrachtwagens die stil staan voor de wegafzetting. Gelukkig zijn we slechts nummer 37 in de rij. Achter ons groeit de file gestaag. Blijkbaar staat hier iedere dag een dergelijke file, want er rijden karretjes rond met koffie, frisdrank, snoep en hapjes. Hier op deze asfaltweg staan we in totaal twee en een half uur stil. Ik wandel een beetje rond en naar de kop van de file. Langs de weg staan stenen muurtjes, vol geklad met politieke leuzen. Ideale plekken voor de sanitaire behoeften tijdens de wachttijd. Het is duidelijk te zien en te ruiken dat ik niet de eerste ben en dat velen voor mij het als een openbaar toilet beschouwd hebben.

Als we uiteindelijk verder kunnen, passeren we kleine dorpjes. Het lijken wel krottenwijkjes. Schamele huisjes van triplex en golfplaten bepalen het aanzicht. Een winkeltje, een garage, een kerkje en een

politiepost, dat is het. Mensen leven hier arm en sober. Langs de weg zie ik een man staan met in de ene hand twee flesjes frisdrank en in de andere hand zakjes met nootjes. Hoopvol kijkt hij naar onze bus, zou hij wat kunnen verkopen? Zijn gezicht wordt somber als we voorbij rijden.

De hoogtepunten voor ons op deze reis zijn de toiletstops bij de benzinestations. Zodra de bus stopt rennen we de bus uit, richting de bordjes 'baños', of 'servicio higienos'. In lichte paniek komt de toiletmevrouw aanrennen en roepend: "un sol, un sol". Meestal zijn het wel keurige toiletten en die ene sol wel waard. Pas in de laatste uren van de rit buigt de route af van de kust en gaat het land inwaarts via een slingerende bergweg omhoog naar het op 2300 meter hoogte gelegen Arequipa.

Het laatste stuk is druk met vrachtwagens die de hellingen met moeite nemen. Inhalen kan hier niet. Als we uiteindelijk Arequipa binnenrijden, is het al lang donker en belanden we in verkeersopstoppingen. Tegen acht uur 's avonds zijn we in het hotel en dan zijn we bijna vijftien uur onderweg geweest. Na deze slopende dag ga ik op het Plaza de Armas naar het eerste restaurant dat pizza heeft. Zo kom ik gelijk bij het 'restaurant on top' op het allerhoogste punt van de bebouwing van het plein met een dakterras dat op het fraai verlichte plein met z'n kathedraal neerkijkt. Na de pizza ben ik total loss en wandel terug naar het hotel, drie blokken naar het noorden.

Dinsdag 5 september 2017, Arequipa

Het ontbijtbuffet in het hotel gaat om zeven uur open. Al iets voor die tijd ben ik aanwezig in de tuin waar het ontbijtbuffet al bijna klaar staat. Het is één van de beste ontbijtbuffetten die ik tot nu toe tegen gekomen ben. Het is nog fris op deze wel al stralend zonnige dag. Voor het buiten zitten aan de tafels is echt nog wel een trui of een jasje nodig. Even geniet ik van de luxe van twee soorten broodjes, vlees en kaas beleg, eieren en veel fruit. Met drie koppen koffie, die beter smaakt als oploskoffie, rond ik het af.

Mijn plan is om al vroeg in het Santa Catalina klooster te zijn. Al een half uur voor de officiële openingstijd ben ik aanwezig en tot mijn verbazing kan ik al een kaartje kopen en al naar binnen. Nu is het nog heerlijk rustig. Het lijkt of ik nu nog de enige bezoeker ben. Ja, behalve misschien dat ene stel dat er rondloopt ook zo vroeg was. Rustig kan ik rondkijken in het imposante klooster dat in 1579 in gebruik werd genomen. Het bouwwerk bestaat voornamelijk uit vulkanische steen en bestrijkt een oppervlak van 20000 vierkante meter. Het is een soort stadje met een indeling in verschillende wijken. De straten zijn vernoemd naar grote Spaanse steden en door de bouwstijl waan ik mijzelf in het Zuid-Spaanse Andalusië. Het klooster had de functie om de dochters van de meest vooraanstaande families in de stad op te nemen. Om toegelaten te worden moesten de meisjes een bruidsschat betalen die alleen door de rijkere families op te brengen was. Die rijkdom is nu nog terug te zien aan de luxe waarin de nonnen van die tijd leefden. Ze hadden een eigen appartement en een aantal privé bedienden

en slaven. Ondertussen zie ik de gidsen, herkenbaar aan het rode tenue en de bolhoed, binnenkomen. Weer word ik verrast door de schoonheid van dit klooster. De donkerrode muren steken prachtig af tegen de blauwe lucht op deze zonnige dag. Steeds zie ik weer doorkijkjes en overal gele en oranje bloemen. De fotocamera blijft klikken. Pas tegen half tien gaat het vol lopen met groepen toeristen, schoolklassen en losse bezoekers. Het is nu gedaan met de rust. Drie rondjes maak ik door het klooster. Het laatste rondje echt volgens de plattegrond en de aangegeven route. Als laatste probeer ik de foto's uit het foldertje na te maken. Halverwege maak ik een koffiestop in het voormalige cementario, nu een restaurant. Helaas doet de koffiemachine het niet, dan neem ik maar een frisse Fanta.

Op het Plaza de Armas zit het rond het middaguur vol met mensen, alle bankjes in de schaduw zijn bezet. Kinderen spelen rondom de fontein en voeren de duiven. Ik kijk hier rustig rond en probeer opvallende karakteristieke figuren te spotten.

Later op de dag bezoek ik de Iglesias de la Compania. Een kerk met een schitterende voorgevel, geheel uitgevoerd in roomkleurige reliëf. De schuinstaande zon zorgt voor prachtige schaduwwerking. Op de toeristische kaart kijk

ik wat er nog meer te doen is:

Casa de Moral, ik vind het gebouw op een hoek, maar ik vraag me af wat er zo bijzonder aan is. Eigenlijk zoek ik de hoofdingang, maar vind het niet. Verder zie ik ook geen massale opkomst van toeristen, dus ik loop verder.

Iglesias de San Francisco, ik moet wachten tot het om drie uur open is. Als ik op dat tijdstip weer terugkom, vraagt men 10 sol entree. Eigenlijk heb ik niet zo'n zin om het interieur van een kerk te bezoeken en dus wandel ik verder.

De wijk San Lazaro, staat in mijn boek beschreven als een authentieke wijk in Arequipa. Het is inderdaad enigszins pittoresk met de kromme en steile straatjes, maar ik vind het niet mooi genoeg voor een foto.

De tussentijd besteed ik nog door bij een cafeetje op een binnenplaatsje een cappuccino met een koek te bestellen. Ondertussen blader ik in mijn reisboek om een volgend doel op mijn wandeling in Arequipa te bepalen. Op het grote Plaza de Armas probeer ik nogmaals de optimale foto van El Catedral te maken. Dat valt niet mee door het grote gebouw, met twee torens, de palmbomen ervoor en de schaduwen van de felle zon. Om vijf uur aan het einde van de middag gaat de grote kathedraal weer open voor bezoek door het publiek. Het voordeel van deze openingstijd is dat het nu gratis is. De belangstelling voor deze openstelling is groot en al voor openingstijd staan de toeristen al te wachten voor de hekken op trappen van het bordes. Het interieur van El Catedral is werkelijk groots. Ik ben geen kenner van kerken maar het is toch wel imponerend. Er is veel houtsnijwerk te zien in renaissancestijl en levensgrote witte beelden. Aan alle wanden zie ik kleurrijke schilderijen van de Cuscoschool.

Van een paar medereizigers krijg ik de tip dat het klooster ook vanavond open is, met een speciale avondverlichting. Zou mijn kaartje voor een tweede keer geldig zijn?

Arequipa is een prettige gemoedelijke stad. In de straten in het centrum is het wel druk met autoverkeer en met name van taxi's. Met een beetje uitkijken met oversteken went dit wel. Ik zie relatief weinig toeristen, vooral zie ik de werkende mens op straat. Ze lijken allemaal haast te hebben. Goed geklede dames en heren met een mobiele telefoon aan het oor. Daarnaast tientallen straatverkopers met hun mobiele kraampjes die het trottoir blokkeren. Een vuilniswagen trekt langzaam door de straten. Op het dak een luidspreker waaruit swingend muziek schalt. Een koppel politieagenten in een portiek zien en horen het grijnzend aan.

Deze avond eet ik weer bij restaurant Mixta, net als in 2012, in het straatje achter El Catedral. Omdat het buiten nu toch wat killer wordt, kies ik voor een plaats binnen. De maaltijd die ik krijg vind ik fantasieloos en sober. Op mijn bord ligt een stukje kipfilet, een hoopje witte rijst, drie dunne plakjes wortel en daartussen twee halve sperziebonen. Ik heb wel beter gegeten in Peru. Een poging om met het zelfde toegangskaartje nogmaals het klooster in te komen mislukt. "Solo entree", zegt de barse besnorde man bij het hek. Dan maak ik nog maar een paar foto's van het 'Plaza' bij avondlicht. Tegen acht uur heb ik wel genoeg rondjes in de stad gelopen en ik ga richting het hotel. Ondanks dat deze stad redelijk veilig schijnt te zijn, staar er een stevige muur rondom de gebouwen van het hotel. Bij de ijzeren poort staat continue een bewaker in uniform die de deur voor je opendoet. Later zie ik ook het schrikdraad dat boven op de muur loopt en de bewakingscamera's.

Woensdag 6 september 2017, naar Chivay

Bij het vertrek uit Arequipa gaat er een lokale gids mee voor de komende twee dagen. "Noem mij maar Coco", zegt hij. Deze gids spreekt goed Engels en een paar woorden Nederlands. Zeker een uur heeft de bus nodig om uit de verkeersdrukte in en rondom de stad Arequipa te komen. Dan stijgt de weg en kronkelt door een glooiend berglandschap. De gids wijst op de vele vulkanen, waarvan er vijf nog actief zijn. We zitten royaal boven de boomgrens en er groeien alleen nog wat spaarse lage groene polletjes. Dat schijnt het voedsel te zijn voor de vicuña's, de alpaca's en de lama's. Coco legt nadrukkelijk het verschil tussen de drie soorten uit, met de behorende kleuren. We leren dat de vicuña een beschermd dier is en dat op het doden van een vicuña hoge straffen staan. Enkele malen stoppen we langs de snelweg en zien op grote afstand kuddes vicuña's. Dan nog een paar stops voor toiletbezoeken en om cocathee te drinken. Zelf merk ik helemaal niets van de grote hoogte en lage luchtdruk. Ook niet als we de Platapampa, het allerhoogste punt op 4910 meter passeren. Alleen dat ik wat vaker naar het toilet moet, of komt dat door de kou? Enkele reizigers in de bus worden wel flink beroerd. Na die pas dalen we 1050 meter en zien dan beneden ons, het stadje Chivay al liggen. Maar ook donkere wolken en bliksemschichten. Een paar regendruppels vallen, maar dat duurt kort.

Bij binnenkomst in Chivay rijden we eerst langs een toeristisch buffetrestaurant. Ik ben huiverig voor het eten van een buffet, waar het voedsel lang heeft staan sudderen. Toch ben ik verrast door het aanbod van dit buffet en de lage prijs, 30 sol. Vooral de toetjes zijn populair. Het lijkt op slagroom of crème, maar het is een mousse gemaakt van de vrucht van een cactus. Sommige mensen nemen er twee. Dan de taartjes, zoetig en gemaakt van een vrucht die geen Nederlandse naam heeft. Na twee keer opscheppen en twee toetjes rondes zit ik vol. Omdat een drietal reizigers ziek zijn, gaan we snel naar het hotel. De Inkari-lodge ligt iets buiten het stadje, maar is schitterend gelegen tegen de rotswand waar een riviertje vanaf stroomt.

Zo snel mogelijk ga ik te voet naar het centrum van het stadje. De aankomst op het centrale plein is een feest der herkenning. Een vierkant plein, een werkende fontein en witte kerk aan één van de vier zijden. Een stenen boog dient als poort tot de achterliggende straatjes, waar een markt gaande is. Bij het warme licht van de dalende zon, kan ik volop foto's maken. Door de mensen met hun koopwaar wordt het oogluikend toegestaan, maar men is wel schichtig en terughoudend. Op het plein is een koffiebar waar men ook taart verkoopt. Na de overvloedige lunch houd ik het bij een café Americano. Het is maar een klein kopje wat ik krijg. Weldra stappen er nog drie Belgische reizigers van de groep binnen en ze schuiven aan bij mijn tafel aan het raam met uitzicht op het plein. Ze bestellen pizza en taart. Het wordt later en donkerder. Ik was van plan om voor donker de wandeling terug over de onverlichte zandweg gemaakt te hebben. Het is ruim na zessen als we de rekening krijgen. De wegen in het centrum zijn verlicht, maar als we op het zandpad aankomen is het donker. Gelukkig kunnen we bij het licht uit de drie smartphones van mijn gezellen de weg over het modderige paadje net vinden. Pas als we dichtbij zouden moeten zijn, zien we een paar lichtjes van de lodge. Net op tijd voor de briefing over de dag van morgen.

Donderdag 7 september 2017, Chivay – Colca Canyon

Doordat er bij de zieken uit de groep een dokter nodig is, vertrekt de bus een kwartiertje later richting de Colca Canyon. Van gids Coco horen we onderweg heel veel weetjes over de kloof die beroemd is vanwege de machtige condors die er rondvliegen:

De Colca Canyon is de diepste, langste en grootste kloof ter wereld.

De diepte van de kloof is hier 1200 meter of op andere plaatsen maximaal 3000 meter.

Er vliegen slechts vijftig condors.

De condors zijn een beschermde diersoort.

De spanwijdte van de condor kan wel drie meter zijn.

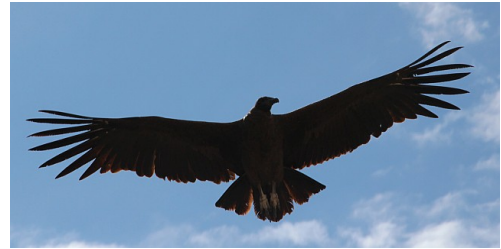
Condors kunnen tot tachtig jaar oud worden.

De redenen waarom de condors hier in deze Canyon leven:

- (1) Er zitten gaten in de wanden van de kloof, hierin bouwen ze hun nesten.
- (2) Gunstige thermiek in de kloof, de condor is van nature lui en laat zich het liefst voortglijden.
- (3) Beschikbaarheid van veel voedsel.

Het voedsel van de condors: dode konijnen, cavia's en alpaca's.

Als er te weinig voedsel in de kloof te vinden is, kunnen ze uitwijken naar de kust, dat is slechts een uurtje vliegen. Hier kunnen ze dode vis en dode zeehond vinden.

Een verschil met de reis van 2012 ontdek ik direct al. Nu ligt er een nieuwe asfaltweg tussen Chivay en het uitkijkpunt in de Colca Canyon. Toen was het hobbelen en langzaam rijden met de bus over een zandweg met kuilen. Alles is nog meer gestroomlijnd voor de dagelijkse duizenden toeristen en toch blijft het afhankelijk van de zin en leven van 50 condors. Bij aankomst leidt gids Coco ons direct naar het volgens hem gunstigste uitkijkpunt. Alles is netjes aangelegd met voetpaden naar de uitkijkpunten op verschillende hoogtes en met gemetselde stenen muurtjes en zitbankjes. Het uitzicht in het diepst

van de canyon is indrukwekkend, de diepte van de steile kloof, de verscheidenheid van kleuren van de rotsen aan de overzijde door de begroeiing en de gelaagde steensoorten. Ondanks de hoogte van 3800 meter is er nog wel kleurrijke begroeiing in geel en oranje. Coco wijst op de oranje gekleurde nationale bloem van Peru, de cantua. Het lijkt mij nu minder druk dan toen in 2012, of het kan zijn dat ik nu op een rustiger uitkijkpunt sta. Er is voldoende ruimte voor iedereen aan de ronde ommuring van dit uitkijkpunt. Het is iets na acht uur en we zijn in afwachting van de eerste condor. Er worden al grapjes gemaakt, zoals 'zouden ze vandaag wel zin zin hebben om te vliegen?' Tegen half negen zien we de eerste

condor in grote cirkels over en in de kloof vliegen. Dan gaat het opeens heel snel. Een aantal armen wijst plots in dezelfde richting. Vanachter een rotspiek verschijnt de majesteit van de Andes: El Condor. Hij klapwiekt niet. De koning werkt niet. Hij laat zich dragen door zijn dienaar, de warme stijgwind. Zijn vlucht bepaalt de richting van de telelensen. De camera's klikken. Soms scheert het beest vlak boven de menigte op het uitkijkpunt. Snel daarna verschijnen er meer, er glijdt er een

tweede, derde, vierde vogel door het decor van de Colca Canyon. Ze scheren een paar keer langs hun publiek. Wie kijkt naar wie? De vogels zijn groot, maar moeilijk nauwkeurig te bekijken, vanwege de snelheid en de donkere kleuren tegen de blauwe heldere hemel of de witte wolken. Uiteindelijk zien we een groep van vijf condors in de ruimte boven de kloof cirkelen. De show eindigt even plotseling als hij begon en de condors laten ons achter, sprakeloos om zoveel gracieuze schoonheid. Daarna wordt het stil en na negen uur is de show al weer voorbij.

Ik wandel rustig omhoog naar het hoogste viewpoint en waar ook het kruis op een verhoging van een rots staat. Op dit druk bezochte punt proberen tientallen souvenirverkoopsters in traditionele klederdracht op muurtjes of op uitgespreide kleden hun spullen te verkopen. Ik wandel naar beneden, naar de toiletten en daar hoor ik dat de wandeling langs de kloof een half uur eerder begint. Gelukkig ben ik net op tijd om mee te gaan met de gids voor deze wandeling langs de kloof over de aangelegde paden. De uitzichten in de kloof zijn prachtig, maar in de eerste drie maanden van het jaar nog mooier, volgens gids Coco. Want dan zijn de hellingen aan de overzijde met groene vegetatie begroeid. Na een rustige wandeling van een uurtje staat de bus te wachten op één van de parkeermogelijkheden aan de weg richting Chivay.

Op de terugweg stoppen we bij een paar plaatsen langs de weg, daar waar het mogelijk is, voor een fotostop. Hier zien we in het bredere deel van de vallei de terrassen voor de landbouw die al door de Inca's zijn aangelegd. Maar ook de souvenirverkoopsters hebben deze stopplaatsen ontdekt als mogelijkheid om hun spullen te verkopen. Foto's maken van die dames, sommigen met hun kroost, kost hier geen sol.

Als laatste stoppen we in het plaatsje Maca. De traditioneel geklede dames en hun baby-alpaca's staan ons al op te wachten om zich tegen betaling te laten fotograferen. Al snel worden we richting een kraam geleid waar de 'piscosaur' uit cactusvruchten wordt bereid in een blender. Een glaasje kost drie sol. Kenmerkend voor dit dorp vind ik de kerk in de pastelkleuren en de ontelbare souvenirwinkels die ook allemaal een bordje 'baño' buiten hebben hangen. Ik probeer een plaatselijke baño en het kost een sol. Verder zie ik in het kleine dorpje Maca alleen gammele en armzalige huisjes. De inwoners verdienen aan al die toeristen van- en naar de Colca Canyon die allemaal met hun bus door dit dorp heen moeten. Ook deze mensen zijn volledig afhankelijk van het voorbestaan van vijftig condors.

Terug in Chivay, dropt de bus ons op het centrale plein. Coco probeert ons allen naar een restaurant op een hoek te dirigeren voor de lunch. In plaats daarvan ga ik mijn eigen weg en zet koers naar het kleine koffieshopje aan de overkant voor een kop koffie en een tosti. In plaats van een uitgebreid toeristenmenu zoals de andere reizigers opgedrongen krijgen. In de Lonely Planet gids die in het koffiezaak op een tafel ligt, zie ik dat op de pagina's over Chivay dit zaakje genoemd wordt en zelf als

goed vermeld staat. Hier tref ik toevallig ook Yoha die met een kopje thee even uitblaast van het regelen van vervoer, verzekeringen en dergelijke voor het zieke echtpaar. Misschien zien we hun weer terug in Cusco over een paar dagen. Ik wandel terug naar de afgelegen Inkari lodge, terwijl het een beetje gaat regenen.

Afgesproken is dat we tegen het einde van de middag naar de thermale baden 'La Calera' gaan. Als ik om tien minuten voor de afgesproken tijd de lobby van de lodge binnenkom, dan staat iedereen al klaar. "We gaan niet weg zonder jou", zegt Yoha nog. Ik ben niet te laat, maar het is voor mij ongewoon om als laatste te komen. Het stukje van drie kilometer rijden we met de bus naar de baden die even buiten het dorpje liggen. Bij aankomst vind ik het altijd wat onwennig als ik in een vreemd bad of zwembad kom. Waar kunnen we omkleden, waar laat ik mijn spullen, waar zijn de lockers, en dergelijke. Bij het omkleden is het koud, de betonnen vloer is steenkoud. Rillend prop ik mijn spullen in een locker en bind dan het sleuteltje om mijn pols met het veel te ruime elastiek. Fijn is dat het eerste bad, 'piscana 1', heel dicht bij de lockers is. Bibberend haast ik mij naar het trapje aan de rand van het bad. Van het verlokken warmte stijgt damp op. Er in stappen is weldadig warm en gelijk verdwijnt alle koude van deze dag uit mijn lijf. Iedereen is er ook al in en we zeggen dat het heerlijk is. Af en toe zwem ik heen en weer naar de andere kant van het bad, maar verder is het dobberen in het warme water. De temperatuur zal tussen de 38 en 40 graden zijn volgens de informatie. Volgens de borden zou het geneeskrachtig water zijn met de volgende samenstelling: $S = 40\%$, $Ca = 20\%$, $ZN = 18\%$, $mineral\ salt = 8\%$ and $others\ 2\%$.

"It helps to the pain of arthritis, rheumatism, muscle aches and other".

De aanbevolen verblijfstijd is 45 minuten. Na ruim een half uur al voel ik mij gekookt en klim het bad uit. Merkwaardig is dat ik door en door warm ben en dat zelfs de koude kleedhokjes niet meer zo koud aanvoelen. Buiten is het harder gaan regenen. Onder een afdakje buiten wacht ik op de rest. Ik krijg honger en bij een kioskje koop ik een pakje wafeltjes voor 2 sol.

In de vooravond verzamelen we weer in de koude lobby van de Inkari Lodge voor het vertrek naar een peña restaurant. Beloofd is eten a la carte en een optreden van een traditionele peña dansgroep. Het is donker buiten tijdens de korte rit in de bus en dus kan ik niet goed volgen waar de bus ons naar toe brengt. De bus stopt pal tegenover de deur van het peña restaurant 'Kuntur'. Binnen is een grote zaal met vele lange gedekte tafels. In het midden is er wat vloerruimte vrijgelaten en daar tegenover is er een klein podium. Meer toeristengroepen lopen binnen en ik vraag me af hoe ze het logistiek gaan regelen in de keuken. Het blijkt een een soepel lopende organisatie te zijn wat betreft bediening, keuken en het optreden. De bestellingen worden opgenomen en buiten verwachting snel worden de eerste bordjes bij de juiste persoon neergezet. Intussen komen de muzikanten binnen, gitaar op de rug en drumkits in de hand. Op het podium stellen vijf muzikanten zich op en ze spelen de traditionele Andes muziek. Op de dansvloer verschijnt een danskoppel dat de traditionele peña dansen opvoert. Ik heb het idee dat ik dit al eens eerder gezien heb. Het publiek wordt uitgenodigd om mee te dansen, maar weigeren blijkt mogelijk. Het eten is niet erg bijzonder en de porties zijn klein. Dit is duidelijk voor massatoerisme opgezet. Na anderhalf uur stappen we in de bus die weer tot vlak aan de deur voorgereden is. Op de kamer van de lodge is het koud, maar de twee dekens en een dekbed geven voldoende warmte voor de nacht. De temperatuur op mijn hotelkamer is 14 graden, zowel 's nachts als 's morgens.

Vrijdag 8 september 2017, naar Puno, "Uitzichten"

Al weer vroeg zitten we aan het ontbijt in de eetzaal van de lodge. Een plekje dicht bij het haardvuur voor extra warmte op deze frisse ochtend. Het houtvuur geeft voelbare warmte na de koude nacht. Buiten zie ik een schitterende blauwe hemel en witte welgevormde wolkjes. Ook zie ik de buschauffeur al druk bezig met het wassen van de ramen van de bus.

De route gaat vandaag gedeeltelijk langs de zelfde weg terug, om dan ergens halverwege af te slaan richting Puno. Het licht van de ochtendzon en de prachtige hemel belooft een fraai landschap. Vanuit de bus, als we stijgen, zie ik besneeuwde bergtoppen in de verte en de kleurrijke ravijnen en rotsen. Door het raampje fotograferen blijft een uitdaging, maar het landschap ziet er nu nog fraaier uit dan op de heenrit. Het letterlijke hoogtepunt is een stop bij Patcha Mama, het lokale hoogste punt op een hoogte van 4910 meter. Op de heenreis, eergisteren, zijn we hier doorgereden, een besluit van de reisleiding om ons langzaam te laten wennen aan grote hoogten. Nu is het schitterend weer en steken alle kleuren prachtig af. Haast

geheimzinnig zijn de stenen torentjes die je overal in grote getale ziet staan. Volgens de gids zijn die gemaakt door mensen die hier hun geluk zoeken en een offer doen aan de berg God. De steen met uitleg en vermelding van de 4910 meter wordt gebruikt om er bij te poseren voor een foto met een fraai berglandschap op de achtergrond. Even later volgt weer de theestop bij de grillige gevormde rotsen. Hier neem ik een foto van een vrouw met een bakfiets volgeladen met artikelen voor haar verkoopstal. Als ik zie hoe deze vrouw

hard werkt, dan denk ik waarom doet ze dit, waar komt ze vandaan? Nergens zo ver het oog reikt is er een vorm van bebouwing of een dorpje. Waar komt deze vrouw dan vandaan, hoever en hoe lang heeft ze al met deze bakfiets gezeuld? Waarom gaat ze niet gewoon op het zadel zitten en trappen? Is de fiets, of de ketting misschien stuk? Dit doet ze waarschijnlijk iedere dag. Als de toeristen komen, komt zij ook op deze manier met haar collectie truien, mutsen en kledingjes. 's Avonds tegen zonsondergang, als de laatste toeristenbus geweest is, gaat ze op dezelfde manier terug. Waar naar toe?

Waar ik lang naar uitgekeken heb is de lunchstop bij La Gunillas, op een hoogte van 4413 meter. Een groot blauw kleurend meer omgeven door zachtgroene begroeiing en op de achtergrond de grillige gevormde besneeuwde bergtoppen. De blauwe lucht met fantasievol gevormde witte wolken maken het plaatje af. Ook de plaatselijke bevolking heeft het ontdekt, dus er zijn picknickbankjes, kleden en truienverkoopsters en keurige sanitaire voorzieningen gebouwd. De kledenverkoopsters deken onze betonnen picknick tafel met een bont gekleurd kleed. Hier eten we onze meegebracht broodje op. Een lichtbruine vicuña scharrelt rond en eet van de lage groengele begroeiing. De baby-alpaca die er ook rondloopt is van één van de verkoopsters. Het aaibare witte beest bedelt bij de picknick tafels. Helaas

blijven we maar een half uur op deze bewonderenswaardige plek, want we moeten nog drie uur rijden naar Puno.

Puno herken ik weer aan zijn pittoreske autovrije winkelstraat 'Lima' en de twee pleinen. Die drukke winkelstraat zit vol met restaurants en koffiebars. De obers staan buiten klaar met de menukaarten en proberen je in hun tent te lokken. Het regent zachtjes en daarom ga ik eerst in de grote supermarkt een presentje kopen voor de gastvrouw van morgen, bij de overnachting op het Amantani eiland. Het verkeer is druk en op alle kruispunten staan agenten om het verkeer te regelen, maar vooral staan ze nadrukkelijk te fluiten. Op het Plaza de Armas ben ik getuige van een processie met muziek rondom het plein. Beelden, of poppen, worden gedragen, het lijkt op een bruiloft of een begrafenis. De mensen kijken heel erg somber. Na een paar rondjes om het plein verdwijnen ze in de kathedraal aan een van de zijden van het plein.

's Avonds is er keus genoeg voor een eetgelegenheid. Na een kort verkenningsrondje kies ik voor een restaurant in de hoofdstraat Lima. Als ik eenmaal binnen ben, valt het pas op hoeveel toeristen hier komen en al zitten. Omdat ik nog wat wil lezen en schrijven kies ik voor een tafeltje alleen. Een paar tafels verderop zie ik een paar leden van de groep zitten. Toch verkies ik voor de rust van een eigen tafel. De vierpersoons band met livemuziek had ik ook niet verwacht. Als die band begint te spelen is het gedaan met die rust. Hier hoor ik weer El condor Pasa en Guantanamera. Jammer dat het etende volk er doorheen blijft kletsen.

Zaterdag 9 september 2017, naar de Uros eilanden en Amantani

Tien fietstaxi's staan 's morgensvroeg klaar voor het hotel in het zijstraatje van de drukste winkel- en wandelstraat van Puno. In tweetallen nemen we plaats op het bankje vooraan in het driewielige voertuig. De bagage, alleen een rugzakje voor twee dagen, past in een rekje achter ons. Een afdakje beschermt tegen de felle laagstaande ochtendzon. De rijder moet flink op de pedalen trappen om ons

via het drukke centrum naar de haven van Puno te brengen. Roekeloos manoeuvreert het fragiele karretje tussen de auto's van het ochtendverkeer door. Als één van de vele auto's ons probeert te snijden wordt de toeter van de fietstaxi gebruikt. Ik heb het idee dat de ruimte tussen mijn voeten en de voertuigen om ons heen slechts enkele centimeters bedraagt. Het is een leuke en spannende vorm van vervoer, waarbij je ook nog een rondrit door de stad krijgt. In de haven liggen de boten naar de eilanden Amantani, Taquile en de Uros eilanden klaar. Vlak voordat we de steiger

op lopen zie ik links een prachtig uitzicht op de berghelling waar de huisjes van de buitenwijken tegenaan gebouwd zijn, zich spiegelen in het rimpelloze water van de baai. Op de voorgrond liggen een paar bootjes in felle kleuren. Het kleurt prachtig in het warme ochtendlicht en bij de strakblauwe lucht. Direct na het instappen vaart de boot soepel weg voor de tocht over het Titicacameer. Volgens de boeken is dat het hoogst gelegen bevaarbare meer ter wereld, op een hoogte van 3812 meter.

Voor de komende twee dagen hebben we een lokale gids voor het bezoek aan de eilanden. Hij stelt zich voor als Eliseo, dat staat ook op zijn muts en is geboren op het eiland Taquile, hoewel hij nu in Puno woont. Het werk als toeristische gids kan hij zo combineren met een universitaire studie in Puno. De boot heeft veel comfort, gemakkelijke stoelen in de cabine, net als in een bus, een open achterdek waar je goed in de zon kunt zitten en een ruim toilet. Gids Eliseo geeft veel informatie over de komende twee dagen, over het Titicacameer en de eilanden. Aan de hand van een kaart wordt de ligging van de eilanden duidelijk gemaakt. De naam van het meer moet vooral op de juiste wijze uitgesproken worden, zo iets als Titi-cha-cha, dat benadrukt hij steeds. Het meer is zo'n 16 meter diep en heeft een watertemperatuur van 9 graden, hier in zwemmen wordt sterk afgeraden.

Na een vaart van een half uur door een kanaal tussen de rietvelden, bereiken we open water en zien we de Uros-eilanden liggen. Enkele van deze tachtig eilanden staan open voor bezoek. De bewoners op die andere eilanden geven de voorkeur aan privacy. Het is een bewuste keus van de eilanden om zich open te stellen voor bezoek, het levert de nodige inkomsten op. Zo gauw de Uros-eilanden in zicht komen, word ik getroffen door de kleurenpracht. Okergeel kleurige dorpjes drijven op het rustig kabbelende donkerblauwe meer, met weer die helblauwe lucht en witte wolkjes erboven. Rondom varen de traditionele rietboten in de kleuren geel, groen en oranje. Enthousiast maak ik foto's, eerst nog door de raampjes van de boot. Wanneer we aanmeren bij één van de eilanden, worden we welkom geheten door de vrouwen in hun kleurrijke kleding met een persoonlijke handdruk. Je voelt je welkom, maar je weet ook dat het grotendeels commercieel belang is. Alles op het drijvende eiland is van riet, de bodem, de huisjes en ook de bankjes waarop we bijna verplicht moeten plaatsnemen om het verhaal van de gids te beluisteren. Door op en neer te springen, bewijst hij dat het eiland echt drijft.

In samenwerking met één van de manlijke bewoners wordt een show opgevoerd om te laten zien hoe het eiland gebouwd is. Een karwei van zeven jaar wordt nu in zeven minuten gedemonstreerd. Door een steen aan een touw te laten zakken door een gat in het eiland wordt aangetoond dat het meer onder het eiland 16 meter diep is. De vier vrouwen van het eiland nodigen ons uit om in hun huisjes te kijken. De helft van het vloeroppervlak wordt in beslag genomen door een matras en dekens op de vloer. Aan haken aan de wanden hangt wat kleding. Tegenover het bed staat een flatscreen TV en een audio-installatie. Dat kan nu omdat men sinds kort elektriciteit heeft door zonnepanelen. Zo staan er zes van deze huisjes op dit eiland. Als we de huisjes van binnen gezien hebben, is het moment daar voor de Uros vrouwen om de verkoopwaren uit te stallen. Afdingen op de kleedjes, mutsen en zelfgemaakte snuisterijen is toegestaan.

Als optie is het mogelijk om een tochtje met een rietboot te maken. Voor een groep als de onze geeft dat een extra inkomsten van 180 sol. Het roeien van de catamaran rietboot is zwaar werk. In een kwartiertje brengen de twee roeiers onze groep naar een centraal gelegen rieteiland. Hier wordt koffie geschonken aan al die toeristengroepen die met hun gecharterde rietboot of gewone boot hier aanmeren. Ik vraag of er hier een toilet is en ik word door verwezen naar een blauwe 'dixie'.

“Roepend: un sol, un sol”, komt er een

mevrouw aangerend. Als ik klaar ben, zie ik haar niet meer terug. Dan geef ik die sol maar uit tijdens mijn bestelling van een koffie aan de koffiebar, ook al van riet gemaakt. Zelfs de afvalbak, waar ik later mijn bekertje in werp, is van het okergele riet gemaakt. We stappen weer in onze fraaie boot met de naam Luci Angel voor de komende vaart van ruim drie uur naar het eiland Amantani.

Als we eiland Amantani naderen, zien we direct al de steile begroeide hellingen oprijzen tot een hoogte van enkele honderden meters. Het eiland heeft twee bergtoppen: Patcha Mama en Patcha Papa. Om bij onze bestemming te komen, moet de boot nog een flink eind om het eiland varen. Pas als ik wat huisjes zie en iets wat op een dorpje begint te lijken, geloof ik dat we er zijn. Op de aanlegsteiger worden we begroet door twee in het zwart en geel geklede heren, beiden met een zwarte bolhoed op. Ze gaan ons voor naar het hart

van het dorp, naar de Plaza Central. Het is nog een flinke klim omhoog over het betegelde steile pad. “Rustig, langzaam”, zegt de gids Eliseo steeds. We zitten op ongeveer 4000 meter hoogte en hij heeft geen zuurstofflessen bij de hand. Hingend klimt de groep omhoog. Het lukt mij met weinig moeite om met een ruime voorsprong als eerste boven op het centrale plein te zijn. Nu we op dit Plaza zijn aangekomen, weet ik het zeker. Dit is het zelfde dorpje als vijf jaar geleden, waar ik nu voor de tweede keer bij een familie thuis ga overnachten. Ik herken het vierkante plein weer, met het standbeeld in het midden en een barretje aan één van de zijden. We worden voorgesteld aan de twee gastheren en twee gastvrouwen waar we in vier groepen zullen worden gehuisvest. Reisleidster Yoha heeft een indeling bedacht, waarbij er in iedere groep minstens één persoon Spaans spreekt. Zo word ik ingedeeld tezamen met twee stellen, bij mevrouw Gloria. We volgen de kleine, lachende vrouw, gekleed in een witte blouse met rode en blauwe bloemen, een rode wijde rok en een zwarte cape over het hoofd gedragen. Haar huis is niet ver weg van de Plaza. Via een paadje, wat trapjes, een houten hek en een ijzeren poort komen we op de binnenplaats van haar woning. Er zijn drie kamers voor ons vijftal klaargemaakt, te bereiken via een trap aan de buitenzijde op de binnenplaats. Mijn kamer is eenvoudig, maar netjes en schoon. Twee brede bedden met ieder drie dekens, een tafeltje en twee stoelen, dat staat er als meubilair. Een kleurig tafelkleed en een vaasje bloemen maakt de inrichting af. Onder de bedden staat een plastic bak, voor als je 's nacht nodig zou moeten. De twee toiletten bevinden zich aan de zijkant van het huis, buiten op het erf. Het zijn hokjes met een WC-pot zonder bril en een golfplaten deur, maar wel met elektrisch licht. Een waterton buiten, met een emmertje, daarmee kun je het toilet doorspoelen. Water om je handen te wassen is er in de vorm van een watertankje met kraantje en een flesje handzeep. Ook dat staat buiten op het erf. Ik vraag me af hoe de familie zich dan wast.

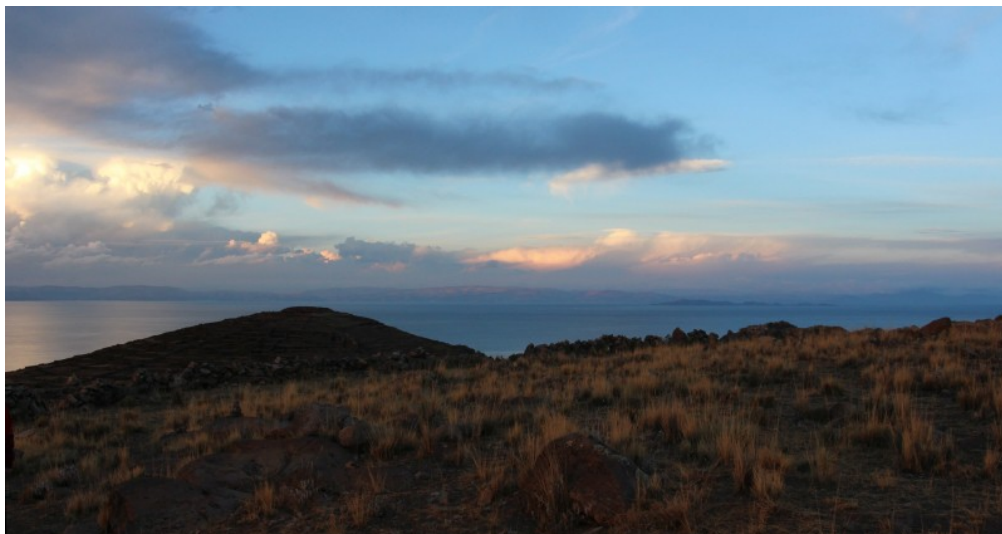
Snel na aankomst wordt de lunch geserveerd. In een verder kale eetkamer staat een tafel gedekt voor acht personen. Hier maken we kennis met Marisol, de dochter van de vrouw des huizes. Het is een leuke spraakzame jongedame van 21 jaar. Marisol dient het middageten op, terwijl haar moeder Gloria in de keuken bezig is. De stevige soep die we krijgen smaakt mij goed, het lijkt op de beste soep die ik tot nu toe in Peru gehad heb. Als tweede gang krijgen we een bord met een kaasspannenkoek, drie soorten aardappelen, bonen en tomaten. Er wordt hier

voornamelijk vegetarisch gegeten. Tijdens het eten proberen we met Marisol een gesprek te voeren. Hun lokale taal is Quecha en als tweede taal Spaans. Met half Engels, half Spaans stellen we ons voor en laten Marisol raden naar onze leeftijden en beroepen. Marisol werkt nu vooral in de huishouding bij haar moeder, maar binnenkort wil ze naar Puno om een medische studie te gaan doen.

Al snel is het vier uur 's middags en dat is de afgesproken tijd voor de start van een wandeling naar de twee toppen van het eiland. Naar keuze wordt dat de Patcha Mama of de Patcha Papa. Vanuit de vier huizen verzamelen we ons bij het medisch centrum waar soms een arts en een zuster aanwezig zijn. De gids zet zijn betoog voort op het kleine voetbalveld met kunstgras dat even verderop ligt. Hier is schaduw en een kleine tribune waarop we kunnen zitten. Twee jochies van een jaar of tien zijn aan het voetballen. Tijdens het praatje over de rituelen bij de tempels bij Patch Mama en Patcha Papa schopt Eliseo de naderende ballen behendig terug.

We moeten een paar honderd meter klimmen om bij één van de bergtoppen op op ongeveer 4200 meter te komen. Het pad is geplaveid met natuursteen en loopt gemakkelijk, maar flink stijl omhoog. Weer ben ik als eerste op de splitsing in wegen tussen de twee toppen en ik wacht op de rest. Nu de keus voor linksaf voor Patcha Papa, dat is nog maar vijf minuten lopen en wat drukker op het hoogste punt, of rechtsaf, dat is wat hoger gelegen en nog vijftientwintig minuten lopen. Ik kies voor rechtsaf, omdat daar minder drukte wordt verwacht op de top. De zon is al aan het ondergaan en het is nu wachten op het beste moment voor een foto. Het is koud hierboven en ondanks dat ik zes lagen over elkaar aan heb getrokken, is het bibberen. Bij het laatste beetje licht begin ik aan de afdaling. Als ik het dorp begint te naderen is het licht van de meegenomen zaklamp echt nodig.

Om zeven uur 's avonds wordt de avondmaaltijd geserveerd bij ons gastgezin. Het is nu niet in de eetkamer van vanmiddag, maar in de keuken. In de huiselijk ingerichte keuken staat de tafel gedekt voor acht personen. Nu eet ook de gids Eliseo mee, omdat hij een kamer in het zelfde gebouw heeft. De laatste twee plaatsen zijn voor Gloria en Marisol. Maar zij komen nauwelijks aan eten toe, omdat ze ons ook moeten bedienen. De eerste gang is een bordje stevig soep. Wij zijn gewend met het opdienen van een tweede gang te wachten totdat iedereen de soep op heeft. In Peru gaat dat blijkbaar niet zo. Zo gauw je het bord soep leeg hebt, komt Marisol of Gloria er al weer aan met een bordje rijst met groente. De maaltijd wordt afgesloten met coca-thee. Vier coca blaadjes in het kopje en dan nog vier takjes tijm en dan twee minuten laten trekken, zo is de opdracht. Het is te drinken, maar ik had toch liever koffie, als was het maar oploskoffie.

Er is een feestje beloofd vanavond. Er was gezegd dat de dames met rok zouden verschijnen en de heren met een poncho. Dacht eerst dat het een grapje was, totdat Gloria met een bundel kleding aan komt sjouwen. Ik krijg een bruine, dikke, zware en veel te lange poncho om aan te trekken. Daarbij nog een kleurige muts tot over de oren en met touwtjes aan beide zijden. Zo gaan we met ons vijven in klederdracht naar het feest. Gloria gaat voorop met een lamp. De korte wandeling gaat naar het erf van de burens, waar ook een groepje gehuisvest is. De andere twee groepjes komen iets later. Op de binnenplaats stelt zich een viertal muzikanten op. Eliseo maakt een houtvuur in het midden van de binnenplaats. De band begint de typische Andes muziek te spelen. Ik vrees dat er gedanst moet worden en dat blijkt dan ook. Dansen heb ik nooit gekund en ik laat mij meevoeren in de kring. Opvallend vind ik dat bij een Amantani feest zoals dit, er niets gedronken wordt, zelfs geen water. De gastvrouwen, altijd in hun traditionele kleding, nodigen diegenen die nog op de banken zitten uit, om mee te dansen in de kring. Ik laat het over me heen komen. Op deze kille avond en met de weinige warmte van het houtvuur is het wel prettig dat mijn poncho en muts comfortabel warm zijn. Eigenlijk ben ik blij dat het tegen tien uur loopt en dat Yoha nog even duidelijk de vertrektijden voor morgen noemt. Als ik weer op mijn kamertje terug ben en de zware poncho en muts weer aan de gastvrouw afgegeven heb, kruip ik onder de drie dekens op mijn bed.

Zondag 10 september 2017, van Amantani naar Taquile

Bij het ontbijt in de gezellige eetkeuken van gastvrouw Gloria worden we verwend. Behalve coca-blaadjes is er nu ook echte oploskoffie. Als eerste krijgen we een warme pannenkoek. Dan verschijnt op tafel een mand met driehoekige broodjes, een schaal met warme flensjes en voor ieder een gekookt eitje. Helaas hebben we maar een half uur voor het ontbijt, want we moeten ons klaar maken voor het vertrek met de boot. In de laatste paar minuten van onze aanwezigheid laat Marisol nog haar zelfgemaakte mutsen zien. Mijn medereizigers kopen gelukkig twee mutsen. Met warme knuffels nemen we afscheid van Marisol en Gloria. Met de ingepakte rugzakjes op de rug dalen we onder begeleiding van de gastvrouwen af naar de haven, waar onze boot klaar ligt. Reisleidster Yoha telt de koppen, ze komt tot achttien, dat klopt en de kapitein vaart af. Op de kade zwaaien de gastvrouwen ons uit.

De vaart naar het naburige eiland Taquile duurt een klein uur. Onderwijl horen we van Eliseo een lang verhaal over de cultuur van de bewoners van het eiland Taquile. Hij kijkt er streng bij, net of hij ons straks gaat overhoren. Waar hij ons wel over ondervraagt is naar de familierelaties en de bezittingen van de families waar we gelogeed hebben. We werden verondersteld tijdens de maaltijden alles te vragen over hun kinderen, de beroepen en het aantal koeien, geiten en schapen dat de familie bezit. Eliseo weet dat blijkbaar allemaal feilloos en geeft nog een overzicht daarvan.

De boot meert aan bij één van de kleine haventjes aan de westkant van het eiland. We zullen gaan wandelen naar de oostzijde, dwars over de bergrug van het eiland. De wandeling begint dan ook met een flinke klim over een ruw pad in de rotsen. Ergens bij een hoge opstap verlies ik mijn evenwicht en wankel. Hierbij stoot ik flink mijn linkerknie. Na een paar minuten zakt de pijn en na een paar dagen voel ik nog steeds iets in die knie. Regelmatig last Eliseo een pauze in tijdens de klim en dan komt er weer een verhaal over de gewoontes en regels van het leven op Taquile. Vooral het verhaal over het ritueel bij een bruiloft op Taquile blijft mij bij. Wat voor de familie en genodigden een een feest van drie dagen is, is voor het huwelijkspaar een beproeving van drie dagen. Tijdens de drie dagen zitten man en vrouw tegenover elkaar en moeten ze elkaar strak blijven aankijken. Meer is niet toegestaan tijdens deze periode, geen feestmaal, niet lachen, gewoon niets en afzien. Na de klim tegen de bergrug op, volgt een stuk dat 'Peruaans plat' is. Dit loopt prettiger, maar toch blijft het uitkijken op het smalle bergpad. Na twee en een half uur

komen we aan op de Plaza van het hoofddorp aan de oostzijde. Ik herinner met dit kale plein en eigenlijk lelijke plein nog goed van vijf jaar geleden. Het is me nu ook duidelijk dat we dit keer een andere route over het eiland hebben gelopen dan in 2012. Misschien zijn we ook bij een ander haventje aan de westzijde aangemeerd. Ik weet zeker dat we toen op een punt kwamen waarbij we de noord- en de zuidkant van het eiland tegelijk konden zien. Daar is toen nog een groepsfoto gemaakt. Dit punt hebben we nu dus zeker niet gezien.

Het bezoek aan Taquile wordt afgesloten met een lunch aan een lange tafel, waarbij we allemaal uitzicht hebben op het Titicacameer. De boot is om het eiland heen gevaren en ligt onder in de belangrijkste haven van het eiland te wachten. Nog één lange afdaling te voet en de boot kan koers zetten terug naar Puno. Weer een tocht van drie uur. Ik ben blij dat ik een spannende boek meegenomen heb. Als ik om me heen kijk in de boot zie ik veel mensen slapen. Al dromend kunnen we terugdenken aan twee leuke, maar ook intensieve dagen op de eilanden. In de haven van Puno brengt een taxibus ons terug naar het hotel in het centrum, geen fietstaxi's dit keer.

's Avonds eet ik in de autovrije hoofdstraat 'Lima' een eenvoudig toeristenmenu voor 20 sol. Het is goedkoop en dat vind je terug in de eenvoud en de kleine porties. Maar voor vandaag vind ik het prima zo.

Maandag 11 september, naar Cusco

Weer een reisdag van ongeveer acht uur lang, “maar met leuke stops”, zegt reisbegeleidster Yoha. Ook weer vroeg opstaan, want om zeven uur rijden we weg uit Puno. Het uitzicht is nog nietszeggend en velen in de bus doen nog even de ogen dicht. Wakker worden doen we weer in Pakaras. Hier is een uitgebreid wegrestaurant met een shop. Het is ook de enige stop waar redelijke koffie te krijgen is. Hoewel men hier achter het koffiebuffet maar liefst drie koffiemachines heeft staan, gebruikt de dame achter het buffet er maar eentje. Er ontstaat een lange rij, we hebben de tijd. Hier bestellen we ook ieder een sandwich voor de picknick lunch. In de keuken kijkt men verontrust naar de lange rij voor de balie en ze trekken de handschoenen aan. Weldra hoor ik de kipfilet op de bakplaat sissen.

Het hoogste punt van het traject van Puno naar Cusco ligt op 4335 meter. Hier maken we een korte stop, net als vele andere toerbussen. Er staat een indrukwekkende rij met souvenirkramen. Een trapje af en daar zijn de keurige aangelegde toiletten. Enkele dames kopen hier een extra tas in de bonte Andes kleuren om alle al gekochte souvenirs naar Nederland te kunnen vervoeren.

Nog twee uur rijden en we stoppen in het kleine dorpje Raqchi. Het staat bekend om de Inca-ruïne, hoewel het helemaal niet in mijn Dominicus gids staat. Ik heb geen zin om een verzameling stenen te bekijken en een lang verhaal van een gids te horen. Daarom maak ik in plaats daarvan een korte wandeling omhoog en krijg een leuk uitzicht op het dorpje. Ik ben niet de enige die niet naar de ruïnes wil. Ook twee andere reizigers blijven hangen op het dorpsplein dat opgetuigd is met kraampjes aan alle vier de zijden. Het mooiste van Raqchi vind ik het kerkje op het plein. De vormgeving is ruw en speels en daardoor lijkt het op een bouwsel uit een stripverhaal of een tekenfilm.

Kerkje Raqchi

Weer twee uur rijden en de bus stopt in Andahuaylillas. Hier zou de mooiste kerk van Peru moeten staan. Ik lees even in mijn Dominicus gids: 'Aan het centrale plein ligt een fraai jezuïetenkerkje, dat gebouwd werd in 1580. De gevel is vrij eenvoudig, maar binnen stuit je op een overdadig barok interieur met vergulde altaren, muurschilderingen, schilderijen en een veelkleurig plafond, wat het kleine kerkje verrassenderwijs de grootsheid van een kathedraal geeft'. Eigenlijk heb ik aan deze beschrijving wel genoeg en niet zo'n interesse in weer een kerkinterieur en daarom blijf ik buiten. In plaats van het kerkbezoek, ga ik op zoek naar koffie. Op een hoek zie ik een verwijsbord staan naar een bar-restaurant. In een zijstraat vind ik het inderdaad, maar als ik het vraag, hebben ze geen koffie vandaag. Reisbegeleidster Yoha had al gewaarschuwd dat er nergens koffie te krijgen zou zijn. In een winkeltje koop ik een zak

chips en ik ga op een bankje voor de kerk zitten en eet de zak chips leeg. Op het bankje tegenover de kerk overpeins ik dat de buitenkant van de kerk best wel mooi is. Helaas wordt het ontsierd door al die toerbussen die twee rijen dik voor de kerk geparkeerd staan. In het museum naast de kerk staat een kleurige pop van een Inca-strijder, die ik nog wel een foto waard vind. Het geeft aan dat we nu in het gebied komen waarin we met de Inca cultuur zullen kennis gaan maken.

Nog een uurtje rijden met de bus en we zijn in Cusco. Hier nemen we ook afscheid van de chauffeur en de grote crèmekleurige bus. Vanwege het verkeer in de smalle straten in Cusco moeten we overstappen in een kleiner busje. Het lijkt een centraal overstap punt te zijn hier, want net als we weg gaan rijden komt de grote bus van concurrent FOX aanrijden. Ook de Fox reizigers stappen in een kleinere bus en hun bagage gaat in een vrachtwagen. Wij proppen ons zelf in twee taxibusjes. Als we het centrum van Cusco naderen, begint mijn herkenning weer op de Avenida del Sol. Gelukkig is het weer het zelfde hotel als vijf jaar geleden. Ik ken het nog goed, hotel Los Aticos, gelegen op slechts drie blokken van het centrale plein, de Plaza de Armas.

Als ik direct 's avonds de stad in ga, krijg ik vele déjà-vu's. Het lijkt nog allemaal het zelfde, zeker op het Plaza de Armas met de beroemde grote kathedraal. In een restaurant op het balkon van het immense plein, bestel ik een eenvoudig maaltijd. Hier heb ik vijf jaar geleden ook gegeten, hier bij Los Balcones. Om het af te ronden ga ik naar mijn favoriete café van vijf jaar geleden. Ik lees nog even terug in mijn aantekeningen van vijf jaar geleden:

Hier in café Ayllí zie ik alleen de lokale bevolking, het is een gezellig praatcafé. Een inrichting met vierkante houten bruine tafeltjes, moderne kunst aan twee wanden. Aan de andere zijde een antieke bruine toog met een vitrine waar de lokale gebak specialiteiten liggen. Aan het plafond hangen gezellige lampjes met geel licht, die maken de sobere ruimte toch sfeervol. Er klinkt zigeunermuziek of licht klassiek. De prijzen zijn hier de helft van die rondom de Plaza de Armas. De Peruanen keuzen gezellig, ik ben de enige toerist hier. Alle vrouwen hebben zwart glanzend haar, meestal lang, soms met een staart of een knot. Ze dragen oorbellen of ringen in de oren. Alle mannen hebben ook zwart haar, behalve die ene wat oudere, met grijs haar. De koffie is hier goed en ik bestel nog een tweede. Het geheel ademt de sfeer uit van een 'Grand Café' door de ijverige obers die in een gepast lichtbruin kostuum zijn gekleed.

Ook hier lijkt niets veranderd, ze hebben nog steeds problemen met de glazen schuifdeur die steeds uit z'n sponningen valt. Steeds komt er weer een ober aangerend die, nadat een klant is binnengekomen is of weggegaan is, de deur weer recht zet. Ik bestel een kop koffie en het nagerecht van de dag. Uit de vitrine komt een enorme 'pie de manzana', in het model en de grootte van een forse loempia. Een moment om na te denken over een plan voor morgen in Cusco.

Dinsdag 12 september 2017, een dag in Cusco

Druk verkeer is het in het centrum van Cusco. Alleen langs het Plaza de Armas is één rijbaan aan alle vier de zijden van het plein autovrij. De auto's claxonneren als in een orkest. De politieagenten en agentes op iedere kruising fluiten als kanaries. Niemand schijnt zich van dat gefluit iets aan te trekken. Hoewel er moderne verkeerslichten staan op de kruisingen, met afteltijd, lopen de voetgangers gewoon door rood. De agenten blijven hun lied fluiten en zwaaien met hun verlichte stok. Een hele dag in Cusco om naar eigen inzicht te besteden. Hoe breng je zo'n dag door en hoe maak je een keus uit de vele mogelijkheden? Wat ik op deze dag doe:

Boleta de Turistico

Eerst maar dit passe-partout kopen dat toegang geeft tot een aantal monumenten en musea binnen en buiten de stad. Het is te koop bij de municipalidad, een statig gebouw gelegen precies tussen het hotel en het Plaza de Armas. Het zou pas om negen uur geopend zijn. Als ik er om half negen al langs loop, lijkt het het al open. Ik ga naar binnen en bij het loket voor de 'boleto de turistico' ben ik de enige of misschien wel de eerste klant. Een vriendelijke mevrouw maakt mij 130 sol armer.

Wandeling van Plaza de Armas naar Plaza San Francisco

Het startpunt voor iedere wandeling is het Plaza de Armas. Op dit vroege uur zitten er al mensen op de bankjes, lopen er toeristen en lijkt het ook het startpunt te zijn voor wandeltours. Ik zie mensen met papieren die namen afroepen. Vervolgens vertrekken er groepjes met een vlaggetje voorop. Tijdens de wandeling naar het andere grote plein, Plaza de San Francisco, is er genoeg te zien van het drukke leven in de stad. Ondanks het bewolkte weer, is de aanblik op de statige gebouwen, kerken en kloosters magnifiek.

Koffiepauze op de Plaza de Armas.

Tijd voor een koffiepauze en ik ga daarvoor naar één van de restaurantjes op de bovenste galerij aan de Plaza de Armas. Het doel is om een mooi uitzicht van boven op het plein te hebben. Maar helaas

zijn alle raamplekken al bezet. Ten tweede om een briefje van 50 sol te wisselen, zodat ik wat klein geld heb. En als laatste om het toilet te bezoeken, helaas het toilet blijkt afgesloten te zijn.

Bezoek 'El Catedral'

Om tien uur gaat de grote kathedraal, 'El Catedral', op het plein open. Na de koffie haast ik mij naar de overkant. Na de aanschaf van een ticket, helaas is de 'boleto de turistico' hier niet geldig, doet de dame in het glazen hokje de zware deur vanuit de entreehal een stukje open om mij toegang tot de kerk te geven. Direct achter die deur staat al een gidsdame klaar. "English or Espanol", vraagt ze. Blijkbaar wil deze dame een rondleiding geven. Ik heb geen zin om een hele tijd met haar mee te lopen en net te doen alsof ik geïnteresseerd ben. Of ik ook vrij rond mag lopen, vraag ik. Dat mag, maar ik mag geen foto's maken binnen in de kerk. De kerk bestaat eigenlijk uit drie delen, of drie kerken. Ik kijk wat rond, het ziet er allemaal letterlijk schitterend uit. Overal zie ik decoraties van zilver en goud, dat schittert in de goed aangebrachte verlichting. Het is mooi, maar na een rondgang van een kwartiertje heb ik het wel gezien. Ik ga op zoek naar de toiletten. Ze zijn goed verstopt achter het altaar in de middelste sectie, maar wel open.

Twaalfhoekige steen.

Volgens mijn Dominicus gids bevindt zich in het straatje Hatunrumiya, achter de kathedraal, de beroemde twaalfhoekige steen. Inderdaad zie ik de lange muur die overgebleven is uit het Inca tijdperk en ik zie de onregelmatig gevormde stenen keurig en stevig in elkaar passen. Eén van die stenen moet de steen met twaalf hoekpunten zijn, maar welke? Ik vraag het bij een mevrouw die voor een winkeltje staat. Ze wijst in de goede richting en ik krijg ook een visitekaartje van haar zaak. Even verder vraag ik het opnieuw aan een man die met een showmap van prenten en tekeningen rondloopt. Hij wijst direct naar de plaats in de muur waar de twaalfhoekige steen zit. Maar ik moet ook eerst kijken in de map met prenten die hij te koop heeft. Eigenlijk had ik die steen ook zo kunnen vinden, want het zit in de muur op de plaats waar veel mensen en verkopers staan en ook waar een als Inca strijder verklede man staat. Ik zie de strak vormgegeven steen, tel de hoekpunten en het klopt.

De wijk San Blas

Volgens de boeken een schilderachtige wijk waar veel kunstenaars wonen en werken, gelegen in het gebied achter de kathedraal. De straat erheen loopt steil omhoog, gedeeltelijk is het trapsgewijs

bestraat. Als ik de stroom toeristen volg, kom ik direct op het pleintje met de San Blas kerk. Aan de overzijde van het plein is een brede kunstmatige waterval. Trappen aan weerszijde van die waterval geven toegang tot een hoger gelegen straat, waar in kleine winkeltjes de kunstenaars hun schilderijen en sieraden verkopen. Als ik hier even stilsta om rond te kijken zie ik hoe een souvenirverkoopster met haar kind op de rug zich aan het installeren is op een kleed op de grond in een hoekje van het pleintje. Het kind kijkt mij belangstellend aan, de moeder ziet mij niet.

Uitzicht over Cusco

Vanuit de wijk San Blas volg ik de klimmende straatjes omhoog. Gaandeweg gaan de straatjes over in trappen. Ik volg de trappen omhoog om te zien waar het uitkomt. Zoals ik verwachtte, kom ik hiermee zowat aan de rand van de stad en kijk vanaf een redelijke hoogte neer op Cusco. Vanaf deze plaats probeer ik de karakteristieke gebouwen te herkennen.

Lunch

Terug in het centrum van Cusco, ga ik op zoek naar een plek om te lunchen. In het smalle verbindingsstraatje tussen Plaza de Armas en Plaza Regocijo vind ik een klein restaurantje of lunchroom. Er staan misschien net vier tafeltjes. Het is er krap, om te gaan zitten op een stoeltje tussen tafel en muur moet ik eerst de tafel verschuiven. Hier bestel ik een sandwich en een koffie. Ondertussen bestudeer ik mijn Dominicus gids en maak een plan voor de rest van de dag.

Museo Inca

Vorige keer, vijf jaar geleden, was ik ook al in het Museo Inca geweest en ik vond het toen een goed ingericht en informatief museum. Nu ga ik er weer heen, naar dat onopvallende gebouw dat zich vlak achter de Kathedraal bevindt. Alles lijkt hier zich rondom de Kathedraal af te spelen. Helaas mogen er binnen geen foto's gemaakt worden. Ik blijf bij mijn mening dat het een goed en mooi museum is, hoewel ik geen geduld heb om alle informatie te lezen. Het geeft wel een goed overzicht van de Inca cultuur. Het topstuk vind ik de grote maquette van Machu Picchu.

Santo Domingo – Qorikancha

Aan de buitenkant een mooi gebouw met torens en 's avonds mooi verlicht. De binnenzijde vind ik wat tegenvallen. Het heeft een mooie binnenplaats, met daarom heen galerijen met schilderijen en vazen. Tussen het gebouw en de hoofdstraat 'Avenida del Sol' ligt een mooie tuin met glooiingen en etages. Ook hier heb ik in een half uurtje wel bekeken.

Saqsayhuaman

'Het is een van de allermooiste Incabouwwerken', staat er in mijn boek. Het complex van Saqsayhuaman beslaat een oppervlakte van 3000 hectare en omvat tweehonderd archeologische vindplaatsen, waarvan het fort het bekendste is. Het fort is fotogeniek vanwege de langgerekte Incamuren die op drie platforms boven elkaar evenwijdig door het landschap kronkelen. Dat lees ik allemaal in de Dominicus. Bovendien heb ik met mijn aangeschafte 'boleto de turistico' toegang. Redenen genoeg voor de wandeling van een half uur vanuit het centrum van Cusco. Het zou een wandeling van een half uur kunnen zijn, als ik direct goed gelopen had. Ergens onderweg begin ik te twijfelen of ik wel goed ga. Als ik een taxichauffeur om raad vraag, wijst die mij de juiste weg aan. Het is weer een flinke klim omhoog, voornamelijk over een een geplaveid pad met traptreden. Als ik boven ben en het fort in het zicht krijg begint het zachtjes te regenen. De souvenirverkopers staan nu regenponchos aan te bieden. Als ik niets hebben wil zeggen ze: "you

can not do without". Mijn pas nieuwe regenjas zou waterdicht moeten zijn. In het fort zie ik niets anders dan een verzameling stenen op een rij. Ik probeer er een creatieve foto van te maken. Dat valt nog niet mee, mede dankzij het sombere weer.

Christo Blanco

Vlak bij het Saqsayhuaman fort staat een vele meters hoog wit beeld van Christus. Vanaf het fort staan er duidelijke houten richtingbordjes met de tekst 'Christo Blanco'. Het is slechts tien minuten wandelen. De kudde verkopers op kleedjes rondom het beeld negeer ik. Het is een fraai wit beeld, maar het is moeilijk om er de optimale foto van te maken omdat het witte beeld nauwelijks afsteekt tegen de lichtgrijze bewolkte lucht.

Plaza de Armas bij schemer

Het centrale plein blijft mij boeien. 's Avonds, bij schemer, ga ik er weer heen en probeer er artistieke foto's van te maken. Nu is er een mooie tekenende hemel, de zon staat zeer laag en de lampen op het plein zijn ontstoken. Daarna ga ik eten op de hoek van Plaza de Armas, bij restaurant Pucara, zoals aanbevolen door een reisgenote. Ik bestel een Arron con Pollo. Het ziet er goed uit en smaakt goed, mede door de rijst die door kruiden lichtgroen gekleurd is. Een stel luidruchtige Amerikanen komt binnen en verstoort de rust in het restaurant. Ze bestellen koffie en drinken het staand op, rondhangend en discussiërend voor de balie in het restaurant. Irritant!

Koffie met nagerecht

De avond sluit ik af met koffie en het nagerecht van de dag bij café Ayllui. Het lukt om ongemerkt foto's te maken van de sfeer in dit café. Dit keer neem ik geen 'pie de manzana', maar iets van een staaf van bladerdeeg met een zoete vulling. Het is druk in het café, om mij heen wordt flink gekletst in het Spaans, maar ik versta er weinig van.

Woensdag 13 september, naar Ollantaytambo

De excursie naar de Heilige Vallei doen we deze ochtend met een klein busje. Deze vallei wordt hier de Valle Sagrado genoemd en is zo'n 100km lang. Aan het einde van die vallei ligt Machu Picchu, waar we overmorgen heengaan. Het eerste deel van de excursie is een bezoek aan de Inca terrassen van Pisca. Bij aankomst op de archeologische site is het nog rustig, het is nog net geen negen uur. We zijn één van de eerste toerbussen. Ik herken het weer, de halfcirkelvormige landbouwterrassen en daar achter een bergje met Inca bouwsels en ruïnes. Op

de top van het bergje zien we een gebouwtje met rieten dak. Het was waarschijnlijk een observatiepunt voor de verdediging. Dat is het keerpunt van de komende wandeling. Dankzij de uitgehakte trappen, de houten trapjes en de houten leuningen is de klim makkelijk te doen. Onze eigen gids voor vandaag, genaamd Valentino, heeft ons naar boven gestuurd. Als eerste van onze groep bereik ik het bouwsel met rieten dak. Vanaf boven geeft het een nog beter uitzicht op de terrassen en de dakloze Inca gebouwtjes. Het is nu ook goed te zien dat er een gestage stroom van toeristen het archeologische park binnen komt. We prijzen ons gelukkig dat we vroeg aanwezig waren.

Nu weet ik weer waarom ik in 2012 niet boven aangekomen ben op het bergtopje met het bouwsel met rieten dak. Toen stelde de toenmalig gids een route voor die eerst door een zonne-poort ging en daarna via zeer smalle paden eerst om de berg heen ging. Vanwege hoogtevrees ben ik toen vrij snel teruggegaan. Daarna heb ik heel lang op de parkeerplaats op een bankje gewacht op de rest van de groep. Nu is deze route afgesloten met rode vlaggen in verband met gevaar op dit pad ten gevolge van erosie. Daarom is het dus dat deze gids kiest voor de veel directere en kortere route, waardoor ik vandaag wel de top bereik.

In het dorpje Pisac zelf doen we de koffiestop. De beste koffie schijnt te krijgen te zijn bij de "Blue Lagoon", op één van de hoeken van het Plaza Mayor. Als ik in één van de blauwe stoelen buiten om me heen kijk, dan lijkt het een leuk pittoresk dorpje. Lijkt, want het is niet goed te zien. Het hele plein is volgezet met souvenirkramen, afgeladen met kleden, tassen, truien en sieraden. Kleurrijk is dat wel, maar je ziet niets meer van het oorspronkelijke dorp. De gevels zien er mooi uit met balkons en fleurige beschilderingen. Helaas zie je er niets van

door al die geparkeerde toerbussen.

Nog ruim een uurtje rijden en we zijn in Ollantaytambo. Bij het voor ons gereserveerde hotel halen we eerst de twee achtergebleven zieken op die via een ziekenhuis en een omweg alsnog hier op eigen gelegenheid naar toe gereisd zijn. In een vlakbij gelegen hotel gebruiken we een lunchbuffet. Lekker, niet duur en veel andere toeristengroepen, zo kun je deze lunch omschrijven.

De archeologische site van Ollantaytambo ligt vlakbij de lunchplaats. In het dorpje is het weer bijzonder druk met bussen en taxi's die zich door de nauwe straatjes wurmen. Om het verkeer te regelen zijn er politieagenten aanwezig. Om bij de ingang te komen moeten we eerst langs de ontelbare verkoopkramen op het plein voor de Ollantaytambo site. Meteen herken ik de hoge, schuine terrasvormige constructie, gebouwd tegen een berghelling. Het lijken wel mierencolonnies die tegen de trappen van de constructie opkruipen, het zijn de toeristen met hun gidsen en hun vlaggetjes. Op de zelfde trappen komen ook mensen in tegengestelde richting naar beneden, met als gevolg chaotische situaties. De zon is al aan het ondergaan en een deel van het Inca bouwwerk ligt al in de schaduw. Onze gids dirigeert ons via de trappen omhoog, met als doel de zonnetempel op de top. Het waait behoorlijk en hoewel de trappen goed te belopen zijn, voel ik mij onzeker. Van al deze drukte word ik claustrofobisch en de wind blaast mij uit het evenwicht. Op precies het zelfde punt als vijf jaar geleden, besluit ik om te stoppen en terug te gaan. Toen heb ik de zonnetempel ook niet bereikt. De daling langs de zelfde weg lijkt nog lastiger, omdat er een extra grote groep mensen, die van geen wijken weet, omhoog gaat. Ik ben blij

dat ik weer beneden ben en wandel naar het afgesproken verzamelpunt. Dit is bij de 'templo del agua'. Hier vind ik het nog het mooist. Een drietal bronnen en waterkanalen laten de overvloed aan water afkomstig uit de bergen zien. De gids benadrukt steeds weer hoe belangrijk water voor de Inca's was en welke slimme constructies met kanalen ze daarvoor gebouwd hebben. Ook in het dorpje zelf zien we meerdere kanalen met snel stromend water. De souvenir-verkopers lijken wel muggen die steeds op je afkomen. Net als die kleine mugjes bij de 'templo del agua'.

Nu vind ik de schoonheid van de omgeving van de Heilige Vallei veel indrukwekkender dan in 2012. Misschien heb ik toen wel te veel geslapen in de bus. Nu zie ik mooi gevormde bergen, de landelijkheid, honden en katten op de weg, handkarren en vooral ook de armoede bij de bevolking in dit gebied. Het luxe hotel waar we vandaag een uitgebreide lunch hadden, staat daar in een schril contrast mee.

Nog een half uurtje met de bus naar het eco-hotel 'Casa del Colibri'. Binnen een ommuurd terrein en afgesloten poort ligt er een bloeiende tuin, bewoond door vele vogels en met de vrijstaande appartement huisjes. Mij huisje, voor mij alleen, heet Pipitero en is genoemd naar de 'Golden Bellied Grosbeak'. In de grote kamer, ingericht met houten, zelfgemaakt, meubilair, staan drie bedden. Ik moet kiezen in welk bed ik ga slapen.

Donderdag 14 september 2017, naar Aquas Calientes

Voor het eerst tijdens deze reis heb ik de afgelopen nacht heel goed geslapen in mijn bungalow in het vogel en plantenparadijs eco-hotel 'Casa de Colibri'. Jammer dat je op zo'n rondreis als deze zo kort in de leukste en mooiste hotels bent en dan al weer verder moet. 's Morgens als ik een eerste rondje bij daglicht door de tuin loop, zie ik wel een vlinder, maar nog geen enkele vogel. Wel zag ik vanmorgen in de badkamer een mierenkolonne.

Pas om half elf gaan we met een busje naar Ollantaytambo en worden dan midden op het centrale plein afgezet. Fijn dat we nog een uurtje de tijd krijgen om het dorpje te verkennen, voordat we met de trein richting Machu Picchu zullen vertrekken. Ik wandel een stukje over het vierkante plein en zie via een zijstraat dat het zonlicht op het Inca tempel nu beter is en dat er minder toeristen lopen dan gisteren. Reden om er nog eens heen te lopen, tot aan de kaartcontrole dan en er nog eens een foto van proberen te maken. Bij één van de vele terrasjes op het plein van Ollantaytambo bestel ik een kop koffie. Ik kies juist dat

terras dat nog geen enkele klant heeft en waar de serveerster op haar eigen terras treurig kijkend op klanten wacht.

Om twaalf uur verzamelen we ons voor een korte wandeling naar het treinstation. Het lijkt op het station wel op de instaprocedure bij een vliegtuig. Netjes in de rij gaan staan, paspoort en ticket tonen en dan een controlestempel op het ticket krijgen. Reisbegeleidster Yoha dirigeert ons op het perron, of wat daar op lijkt, in een rijtje naar wagon B, zoals op het ticket vermeld staat. Een echt perron is er niet. We moeten een spoor overstappen en dan via het grind naar de wagon. Een verplaatsbaar trapje helpt bij het instappen. Het ticket wordt nogmaals

gecontroleerd door de wagon steward en stewardessen. De wagon is luxe, met de zitplaatsen in groepjes van vier. Een tafeltje suggereert dat er geserveerd gaat worden. De ramen zijn groot en schoon en er is ook uitzicht via ramen in het dak. Na een paar stevige hoornsignalen zet de diesellocomotief de trein langzaam in beweging. Het uitzicht is schitterend. We zien groene landbouwakkers met arbeiders aan het werk, ruige berglandschappen, wilde snel stromende

rivieren en watervallen. We rijden door de Heilige Vallei waar we gisteren ook met de bus gereden hebben. Omdat het traject iets afdaalt wordt de omgeving wat groener en de kloof van de Heilige Vallei wat nauwer. Het wagonpersoneel komt langs met een trolley met warme en koude dranken. Daarna gaat de stewardess rond met een mand met chocoladekoeken. Uit de omroep klinkt instrumentale Andes muziek, onderbroken door informatie over de plaatsen waar de trein langskomt in het Engels en het Spaans. Een prachtige treinrit, die je in stilte zou moeten meemaken vanwege het indrukwekkende uitzicht door de panoramamuren. Jammer vind ik het alleen dat er zoveel lawaai in de trein is, omdat iedereen steeds harder gaat praten. Twee Belgische reizigers vragen aan de stewardess het Wifi-wachtwoord, maar helaas zo luxe is deze trein nou ook niet.

De treinrit duurt slechts anderhalf uur. Na het uitstappen in de plaats Aguas Calientes, voert de looproute onvermijdelijk door de toeristische markt. Na enkele minuten komen we te voet aan bij ons hotel 'Inkas Land', hetzelfde als in 2012. Ik herken het weer direct als we de lobby binnenkomen. Vooral herken ik het aan dat stel kleine ontbijttafeltjes onder aan de trap. Direct na het neerzetten van het kleine 'dag-rugzakje' op mijn kamer, ga ik het dorpje in en ik krijg vele déjà-vu's. Dit dorpje is de overnachtingsplaats voor alle bezoekers aan Machu Picchu en daardoor is het er druk. De toeristen die door het dorpje lopen kun je verdelen in drie groepen. Ten eerste diegene die nog naar Machu Picchu toe moeten gaan, dan de toeristen die er al geweest zijn en tenslotte de wandelaars die de Inca trail gedaan hebben, herkenbaar aan de vermoeide trekken en aan de zware bekleding. Op het gezellige centrale plein, met zelfs een paar terrasjes, is een happening gaande. Het lijkt op een tentoonstelling van kunstschilders met werken van Machu Picchu. Op één zijde van het plein is een podium gebouwd, maar het is nu nog zowat leeg. Overal staat op blauwe vaandels: 'Municipalidad distrital de Machu Picchu'. Verder door het dorpje lopend word ik weer geïmponeerd als ik zie hoe de rivier en de spoorbaan in het

dorpje geïntegreerd zijn. De spoorbaan loopt dwars door het dorp. Aan weerszijden zijn er drukbezette terrassen op nog geen vijf meter afstand. Treinen kondigen hun komst aan met nadrukkelijk getoeter. Dat lijkt genoeg aan beveiliging. Langzaam rijden de blauwe treinen van Peru Rail dwars door het dorpscentrum naar het station. Bij de officiële ingang van het station wordt streng gecontroleerd op de tickets. Als ik een eindje verder loop, kan ik aan de andere zijde van het station zo de spoorbaan op. Als ik zou willen dan kan ik zo het perron op en een trein instappen. Er staat wel een beveiliging met een oranje hesje die alleen oplet als er een trein aankomt of vertrekt. Hier op dit punt gaat ook de enkelsporige baan de rivier over via een spoorbrug. Ongehinderd kan ik de spoorbaan langslopen. Ik maak foto's van de slordige spoorbielzen waar het hout van versplinterd is.

Terug op het centrale plein bestel ik een koffie op een terras. Als ik in de menukaart kijk, dan valt het op dat de prijzen in dit toeristendorp buitensporig hoog zijn. Een simpele zwarte koffie kost 5 sol, dat is normaal. Maar dezelfde koffie met een beetje melk kost 10 sol. Een cappuccino kost haast een kapitaal, wel 18 sol volgens de kaart. Daar komt dan nog de belasting ook nog bij. Alles in dit dorpje kost veel meer dan we tot nu toe gewend zijn, dat is onvermijdelijk in zo'n toeristisch oord als dit. Alleen in het eenvoudige zaakje voor koffie en gebak, pal tegenover het hotel, zijn de prijzen een stuk lager. Het is er klein en krap, maar de bediening is vriendelijk en ze hebben er lekkere taart.

Vrijdag 15 september 2017, Machu Picchu, Rijen, rijen, rijen ...

De weersvoorzichten voor de dag van het bezoek aan Machu Picchu zijn niet gunstig. Temperatuur van veertien graden en 86% procent kans op regen, zo leest Yoha ergens op internet. 's Nachts hoor ik het al flink regenen, dat voerspelt niet veel goeds, oftewel de weerberichtvoorspelling klopt. Unaniem hebben we besloten niet zo heel erg vroeg met de bussen naar Machu Picchu te vertrekken. Het hele vroege vertrek is populair om de zonsopgang te zien en dan zou de wachttijd voor de bussen wel eens twee uur kunnen zijn. Daarom gaan we om zeven uur 's morgens te voet naar het vertrekpunt van de pendelbussen. Er staat een rij van wachtenden van zeker honderd meter lang voor het opstappunt. Het miezert zachtjes. Pas om acht uur lukt het om in één van de af en aan rijdende pendelbussen te komen. Het lijkt of er extra veel stoelen in deze bus tussen geplaatst zijn. Het looppad is ongelooflijk smal en de beenruimte is nul. Ergens achterin de bus zit ik ingeklemd tussen de stoelen en ik kijk door de beslagen ramen. Het motregent nog steeds. De lucht is donkergrijs en de toppen van de omliggende bergen zijn verscholen in de wolken. De bus zet zich langzaam in beweging voor de klim naar de bergtop waar de Inca ruïne op ligt. De nauwelijks verharde weg slingert omhoog, maar is ook smal. Steeds moet de klimmende bus stoppen of achteruit rijden om ruimte te maken voor een dalende bus.

De rit duurt een half uur en er is nog geen verbetering in het weer zichtbaar. Boven op het eindpunt, wordt wel duidelijk dat Machu Picchu massa toerisme is. Omdat de verplichte rondleiding twee uur duurt en omdat er op de archeologische site geen toiletten zijn, worden we door onze gids (de zelfde als die van gisteren) eerst in de rijen voor de toiletten bij de entree neergezet. De volgende rij is bij de kaartcontrole. Het ticket wordt gescand en vergeleken met het paspoort. Het regent nu iets harder en de souvenirverkopers leuren nu met poncho's.

Na drie wachtrijen kunnen we nu het haast heilige terrein betreden. De gids belooft dat over zo'n twintig minuten de zon door de donkere wolken zal breken. Ondertussen probeer ik mijn camera droog te houden. De zo karakteristieke beelden van Machu Picchu liggen verscholen in een witte mist. Ja, de groene landbouwterrassen zijn net zichtbaar en een paar Inca huisjes zonder dak. Vandaag voel ik mij niet lekker, een verkoudheid speelt weer op. Het verhaal van de gids kan mij niet boeien. Hij sleept ons langs zonnetempels, bijzondere

stenen en muren met open en gesloten ramen. Ik heb maar twee doelen. Ten eerste mijn camera zoveel mogelijk droog houden, zodat die het overleeft. Ten tweede zelf de rondleiding overleven. Al niesend, hoestend en rillend volg ik de groep met gids. Deze gids heeft moeite om de groep bij elkaar te houden. Als we bij een poort komen, waar vroeger een houten deur in gehangen heeft die met touwen vergrendeld werd, zegt de gids: "tell it your friends". Daarmee bedoelt hij de mensen uit de groep die achteraan komen en zijn verhaal nog niet hebben kunnen horen. Dat zegt hij steeds vaker: "tell it your friends". Heel even lijkt de gids gelijk te krijgen met zijn weersvoorspelling en is het even droog. De capuchon kan omlaag. Dan ergens in de buurt van de volgende zonnetempel winnen de regengoden het weer van de zonnegoden. Ik probeer nog wat foto's te maken, maar meer dan een paar snelle totaaloverzichten, die voornamelijk grijs zijn, worden het niet. Ik ben blij als de verplichte rondleiding van twee uur ten einde is en we met de groep in de buurt van de uitgang zijn.

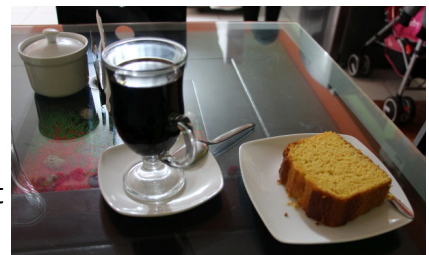
Het plan was om na de rondleiding het terrein af te gaan en dan van het cafetaria gebruik te maken. Liefst had ik daarna de klim naar de Sungate willen maken, of het terrein op eigen gelegenheid willen verkennen.. De langdurige en intensieve klim naar de Sungate, de plaats waar alle bekende overzichtsfoto's van Machu Picchu zijn gemaakt, lijkt zinloos. Alles zit nog in een dik wolkendek en ik verwacht dat er boven bij de Sungate totaal geen uitzicht is. Eerst overweeg ik nog de klim uit te stellen en in het cafetaria het weer af te wachten. Maar ten eerste is het cafetaria overvol en ook de

tijd voor terugkeer naar het hotel moet in de gaten gehouden worden. Enigszins gefrustreerd besluit ik de pendelbus terug naar beneden, naar Aguas Calientes, te nemen. Dan zie ik wat voor lange rij in zigzag constructie er staat. Nog bozer doe ik een brutale rits actie. Een paar minuten later zit ik weer ingeklemd op de achterbank van een pendelbus. Mistroostig staar ik door de natte en beslagen raampjes naar buiten.

Weer terug in het dorpje Aguas Calientes ga ik snel richting het hotel. Daar tegenover is het kleine knusse zaakje dat koffie, broodjes en gebak verkoopt. Met een koffie en een stuk cake droog ik een beetje op. Met servetten maak ik de camera zo droog mogelijk en controleer de foto's van Machu Picchu. Zijn de vage vlekken nou wolken of komt het door een beslagen lens?

Omdat het nog twee en een half uur duurt voordat we klaar moeten staan voor het vertrek met de trein terug richting Cusco, besluit ik toch nog om wat te gaan eten op het Plaza de Armas. Meer als tijdsbesteding dan om de honger te stillen. Vanwege de nog steeds aanhoudende regen kies ik voor een plaats binnen. Bij een restaurant op de eerste etage kies ik een plaats, met uitzicht op het plein. Het

bordje spaghetti is niet goedkoop. Met een flesje water erbij kost het maar liefst 50 sol. Maar het is wel één van de beste spaghetti al la bolognese die ik ooit gehad heb.

Tegen half drie verzamelen we ons in de lobby bij het hotel Inkas Land, of bij het koffiezaakje er tegenover. Gelukkig staan onze rugzakken nog opgeslagen in kamer 101. De trein van Aguas Calientes naar Poroy vertrekt om 15:20 uur. Voor de incheck moeten we al om 14:50 uur aanwezig zijn op het station. De procedure in de stationshal is chaotisch. Voor de deuren naar het perron stellen zich een aantal dames op, gewapend met de blauwe borden C tot en met G. Wij hebben tickets voor wagon C en die deur is uiterste links. We staan ergens aan de rechterkant en moeten met ellebogen werken om door de drukte aan de linkerkant van de hal te komen. Onze C-dame gaat voor via het perron, dan naar het andere perron en zo naar één van de voorste wagons. Stipt om 15:20 uur is het vertrek. De dame en heer van wagonservice beginnen met hun spullen voor de catering klaar te maken. Dit keer krijgen we geen koek, maar een zakje gezouten mais-corn. De route is de zelfde als op de heenweg, maar nu moeten we uitstappen bij Poroy. Dat is een flink eind verder en bovendien heuvel opwaarts. Het wordt donker en de ramen beslaan. Het wagonpersoneel zet de airco aan en het zicht naar buiten heldert op en het wordt flink koud. Precies op dit moment komt men met een trolley langs voor de verkoop van shawls, truien en T-shirts met Machu Picchu opdruk. Het lijkt haast geen toeval. Na de verkoopronde gaat de airco weer uit en het wordt benauwd in de treinwagon. De raampjes kunnen niet open. Alleen in het toilet staat er een raampje open. Hier kan ik bij dit raampje even buitenlucht snuiven en dan voel ik mij iets beter.

In Poroy worden we op het station opgewacht door een taxibusje dat ons naar het hotel in Cusco brengt. Een rit van nog drie kwartier, vertraagt door het chaotische verkeer in het centrum van Cusco. Ook hier regent het nog steeds een beetje. Om acht uur 's avond ga ik nog éénmaal naar café Ayllui voor een koffie en een 'pie de manzana', dit café voelt ondertussen als thuis en vertrouwd. Al om negen uur ga ik terug naar het hotel. Fijn nog steeds de zelfde kamer als twee dagen geleden. Slaap schijnt het beste medicijn te zijn, dus ik ga vroeg slapen.

Zaterdag 16 september 2017, Cusco

Ondanks dat ik me vandaag beroerd voel, ga ik toch het centrum van Cusco in. Ik voel me ellendig, ik hoest doorlopend, ik krijg steeds niesbuien en ik heb keelpijn. De naar zegge zeer mooie kerk Iglesia de la Companion is om negen uur 's morgens nog dicht. Daarom ga ik op zoek naar een taxi die mij naar Q'oenko kan brengen. Deze archeologische opgraving staat op mijn 'boleto de turistico' en dus heb ik al voor de toegang betaald. Het is nog wel even zoeken naar een vrije taxi. Op één van de pleinen verwacht ik de meeste kans te maken. Op het San Francisco plein zie ik een geparkeerde taxi zonder passagiers. Aan de chauffeur laat ik een plaatje zien van Q'oenko, omdat de naam niet uit te spreken is. De rit kost 20 sol zegt hij. Dat weet ik af te dingen naar 15 sol. Dan zegt hij: "wacht even" en stapt uit. Direct komt hij met het voorstel om ook twee 'girl friends' mee te mogen nemen en dan kost mij de rit maar 10 sol. Dit is de best mogelijke deal. Twee jongedames die op het trottoir stonden, stappen in en nemen plaats op de achterbank, terwijl ik voorin zit. De taxi rijdt het centrum uit en de weg slingert omhoog tot ver boven de stad. Als we bij de archeologische site aankomen, betaal ik 10 sol en dan nog 2 sol fooi. De twee 'girl friends' blijven achter in de taxi zitten.

Veel had ik niet van Q'oenko verwacht en dat blijkt dan ook niet spectaculair te zijn. Ik vind het niet meer dan een verzameling stenen. Inderdaad, volgens mijn Dominicus gids, zijn er wat nauwe gangen, maar niet onderaards zoals vermeld staat. Snel heb ik het wel bekeken en voor de vorm maak ik een paar foto's. Een taxi terug lijkt een probleem. Eventueel zou ik bij de entree kunnen vragen of men voor mij een taxi wil bellen, maar ik bekijk eerst de mogelijkheden. Er staan wel een aantal busjes bij de entree, maar dat

is gereserveerd vervoer van die paar andere bezoekers die op het terrein lopen. Eigenlijk schijnt de weg terug goed te belopen te zijn. Ik wandel via de hoofdweg terug, zoals mijn taxi gekomen is. Al snel zie ik een reeks van lange trappen die naar het centrum lijken af te dalen. Ik neem de gok en in vijftien minuten ben ik in de wijk San Blas, een wijk die ik ken en waar ik zo ongeveer de weg weet.

Wat nu te doen? Iglesia de la Companion is nog dicht of weer dicht. Dan dwaal ik naar de Mercado van San Pedro. Hier koop ik op de overdekte markt een flinke zak met Coca-candy's. Misschien helpt dat voor de hoest. Bij de grote Starbucks vestiging op de hoek van Plaza de Armas rust ik gratis uit in één van de gemakkelijke stoelen en maak gratis gebruik van het toilet. In zowat iedere grote stad is een Starbucks Café mijn toevluchtsoord. Je hebt daar alle voorzieningen en vaak een werkende Wifi.

Nog een keer ga ik proberen of de Iglesia de la Companion nu misschien open is. Al op afstand zie ik dat er nu een bruiloft gaande is. Dan ga ik maar op zoek naar een lunch. Bij het kleine restaurantje Pucara is het druk. Ze hebben nog wel een plaats voor één persoon. Ik bestel een bordje spaghetti con pollo. Het smaakt uitstekend, maar ik wist al van de vorige keer dat het bij Pucara goed eten is. Een knus restaurantje met snelle bediening en zonder verdere luxe.

Plaza de Armas in Cusco, met links El Cathedral en rechts La Iglesias de la Compinion

Zo tegen twee uur 's middags ben ik weer terug op mijn hotelkamer. Ik voel me nog steeds beroerd en kruip het bed in met het plan om de rest van de middag te gaan slapen. Halverwege de middag word ik gewekt door een klopp op de deur door de huishoudelijke dienst. De dame komt nog twee handdoeken brengen en ik slaap onrustig verder.

De afspraak met de groep is om half zeven te verzamelen voor een laatste gezamenlijke maaltijd. Ik twijfel, wel gaan, of niet gaan. Een kwartier voor tijd kleed ik me aan, eigenlijk om te gaan zeggen dat ik niet mee ga. Omdat ik me net iets beter voel, besluit ik op het laatste moment toch maar mee te gaan. We gaan naar 'Inka Grill', gelegen aan één van de zijden van de Plaza de Armas. We zitten weer aan een lange tafel voor twintig personen. Naarmate de groep groter is, wordt de wachttijd op het eten langer. Van het bordje 'risotto guinua con pollo' dat ik krijg vind ik alleen de kip lekker. De quinoa lijkt op een smakeloze brij. Het is wel één van de betere en dus duurdere restaurants. Als er in een hoek van de zaal een band begint te spelen, begrijp ik dat het hier nog een lange avond kan worden. Ik verwacht dat er ook nog een aantal speeches gehouden zullen gaan worden. Ik heb het benauwd en mijn hoofd voelt vol. Tijdens zo'n speech kun je moeilijk wegllopen. Ik neem een besluit. Het blijkt mogelijk om snel mijn eigen rekening te betalen en ik meld de rest van de groep dat ik mijn bed in kruip en wens ze nog een prettige avond. Het is haast een vlucht het restaurant uit en bij de verhoogde drempel bij de ingang struikel ik. Het gaat nog net goed, zonder verdere schade op te lopen. Onderweg naar het hotel struikel ik nog een paar keer over alle op en afstapjes op het plein en bij het oversteken. Veilig bereik ik het hotel, waar ik direct het bed in stap en me verheug op de helende werking van een lange nacht.

Laatste dag, zondag 17 september 2017, terugvlucht

Op deze laatste ochtend in Peru, pakken we de bagage in voor de terugvlucht naar Nederland, met een tussenstop in Lima. Bij de meeste rondreizen kan de reis mij niet lang genoeg duren en kijk ik niet uit naar een thuiskomst. Deze keer is het anders. Doordat ik mij niet goed voel, ben ik blij om naar huis te gaan. Ik hoest constant en het water loopt mij uit de neus en ogen. Als we vlakbij het hotel staan te wachten op het vervoer naar de luchthaven van Arequipa, krijg ik van een medereiziger een pakje zakdoekjes aangereikt.

De nationale vlucht naar Cusco duurt niet lang, slechts vijf kwartier en in die korte vluchttijd wordt er zelfs nog koffie en dergelijke aan boord geserveerd. Tot en met het opstijgen en tijdens deze vlucht blijven mijn oren het doen. Maar bij de daling en ook na de landing zitten mijn oren weer dicht en ik hoor haast niets meer. Dit heeft een zeer negatieve invloed op mijn stemming. Omdat de internationale vlucht naar Amsterdam pas in de vooravond vertrekt, moeten we nog een paar uur doorbrengen in Lima. De reisbegeleidster heeft voorgesteld om een taxibusje, of twee, te regelen naar het winkelcentrum Larcomar, gelegen bij de wijk Miraflores. Hier zouden we dan een paar uur kunnen doorbrengen te midden van restaurants, terrassen en winkels. De grote bagage laten we achter in het bagagedepot. De reisbegeleidster regelt bij de norse man aan het loket een schappelijk tarief voor twintig tassen en koffers.

De rit naar Larcomar duurt lang door het drukke verkeer in Lima. Hierdoor blijft er effectief zo'n twee uur over om te besteden in het winkelcentrum. Ik neem plaats op één van de eerste terrassen die ik zie. Ik wil koffie en iets klein te eten. Op de menukaart staat een aantrekkelijke combi, koffie met drie tosti's. De serveerster zegt dat het alleen geldt in de ochtend als ontbijt. Ik vraag of ze dan toch iets kleins te eten heeft. Een croissant? Ja, dat is goed. Ik krijg een mini-croissant van nog geen vijf centimeter groot. Ik heb geen zin om nog verder in discussie te gaan of iets te bestellen. Door mijn dicht zittende oren hoor ik nauwelijks iets en spreken is ook lastig, zeker in het Spaans dat hier nodig is. Na dit maal slenter ik nog ongeïnspireerd wat rond, maar verkies al snel er voor om het vertrek terug af te wachten. Op een bankje bij het afgesproken ophaalpunt wacht ik de tijd af dat de taxibusjes ons weer op komen halen.

Terug op de luchthaven van Lima, bij het bagagedepot raken we lichtelijk in paniek. We zoeken Yoha, de reisbegeleidster, met de tickets van de afgegeven bagage. Ze ging niet mee naar Larcomar, maar zou wel ruim op tijd op de luchthaven terug zijn. We staan al een kwartiertje naar haar uit te kijken, maar zien geen Yoha. Iemand legt contact via Whatsapp. Ze is er bijna in de buurt, nog een minuutje, schrijft ze terug. Ondertussen begint de tijd te dringen dat we moeten inchecken voor de vlucht naar Amsterdam, liefst met bagage. Na een half uurtje wachten, verschijnt Yoha, "sorry, excuses". We kunnen de bagage afhalen en inchecken voor de vlucht naar Amsterdam. Door de haast realiseren we ons pas veel later dat er voor het bagagedepot betaald had moeten worden. Het zal uiteindelijk wel uit een reservepotje van de organisatie zijn gekomen.

In het vliegtuig maak ik een gunstige ruil met een andere reiziger uit de groep, waardoor ik een gangpad stoel krijg. Vlak voor het sluiten van de deuren wordt er omgeroepen dat er een passagier zich niet heeft gemeld en dat de bijhorende bagage weer wordt uitgeladen. Dat geeft een kwartiertje vertraging. Ondertussen blijft de stoel naast mij leeg, ik vermoed dat hier de verdwaalde passagier had moeten zitten. Fijn, dat geeft mij extra ruimte op deze dertien uur durende vlucht naar Amsterdam.

Naschrift, weer thuis

Ook thuis voel ik mij enkele weken niet lekker. De verkoudheid gaat langzaam over, maar het meest irritante is dat mijn oren het nog steeds niet goed doen. Vooral met rechts hoor ik bijna niets. Na een week van veel slapen, probeer ik een afspraak met de huisarts te maken. De assistente vraagt: “heeft u pijn, heeft u koorts?”. Op beide vragen is het “nee”. Dan moet ik van de assistente eerst maar een week gaan stomen en een neusspray gebruiken, te kopen bij de apotheek. Een week lang volg ik het advies op, maar merk geen enkele verbetering. Het geeft mij een slecht humeur. Die neusspray mag je maximaal een week gebruiken, dus na die week stop ik ermee. Enkele dagen nadat ik gestopt ben met die neusspray bemerk ik een verbetering van het gehoor. Toeval?

Nu, drie weken na thuiskomst is mijn gehoor grotendeels hersteld. Ik hoor bijna weer helemaal goed. Met dat laatste restje zal het ook wel goed komen. Blijft de vraag die in de subtitel van dit verhaal staat: “een tweede poging om het land te gaan waarderen”, is dat gelukt?

Dit tweede bezoek aan Peru is wel beter bevallen dan het eerste bezoek van vijf jaar geleden. Maar door mijn gezondheidsproblemen heb ik er weer geen prettig gevoel aan overgehouden. Als ik nog een keer Peru zou bezoeken, dan zou ik de reis willen beginnen in Arequipa. Pas op het verblijf in Arequipa ging voor mij Peru een beetje leven en zat er in het reisschema meer variatie en hoogtepunten.

13 oktober 2017